

Naročnik:

OBČINA POSTOJNA

Občina Postojna
Ljubljanska 4, 6230 Postojna
Tel.: 05 728 07 00
E-pošta: obcina@postojna.si
Spletna stran: www.postojna.si

Naziv dokumenta:

STRATEGIJA STAROSTI PRIJAZNE OBČINE POSTOJNA
za obdobje 2026 - 2036

Številka:

.....

Odgovorna oseba naročnika:

Igor Marentič, župan Občine Postojna

Koordinatorica:

Alenka Hladnik Suša, vodja oddelka za družbene dejavnosti

Strateška skupina za pripravo
Strategije - Lokalna akcijska
skupina Starosti prijazne Občine
Postojna:

Alenka Hladnik Suša, Ljubica Gutnik, Neva Doles, Valentina Žagar,
Liljana Bole, Elida Džanić, Tomaž Prehaj, Irena Lamper Vukelić,
Nastja Belcer Premrl, Tina Bazjako, Nika Bolčina, Nuša Koban
Čugura, Klemen Šlosar, Daliborka Rudonjić, Marlena Korpar, Zdenka
Žakelj

Izvajalec priprave Strategije
Starosti prijazne Občine Postojna:

Inštitut Antona Trstenjaka za gerontologijo in medgeneracijsko
sožitje

Koordinator Slovenske mreže starosti prijaznih
mest in občin
Resljeva 11, 1000 Ljubljana
Tel.: 01 433 93 01, E-pošta: info@iat.si
Spletna stran: www.inst-antonatrstenjaka.si

Odgovorna nosilka naloge: Leja Žakelj

Grafike:

Inštitut Antona Trstenjaka za gerontologijo in medgeneracijsko
sožitje in WHO, Age-friendly cities and communities

Datum:

Oktober 2025

Strategija Starosti prijazne občine Postojna za obdobje 2026 -2036
je bila sprejeta na XX redni seji Občinskega sveta Občine Postojna,
dne xx.xx.2025.

Kazalo vsebine

1	NAMEN, UMESTITEV IN STRUKTURA STRATEGIJE	6
	Namen in umestitev	6
	Opis in struktura	7
2	PROCES PRIPRAVE	10
3	VSEBINSKA IZHODIŠČA	13
4	KRATKA SLIKA STANJA	16
	Demografska slika Občine Postojna	16
	Programi, storitve in akterji za področje staranja in sožitja med generacijami	17
	Slika stanja po področjih - kaj imamo in kaj potrebujemo	18
5.	STRATEŠKI CILJI	21
	5.1. Strateški cilji	21
	5.2. Natančen pregled strateških ciljev	22
6.	PRIORITETNI UKREPI ZA OBDOBJE 2026 - 2031	28
7	MEHANIZMI ZA URESNIČEVANJE STRATEGIJE	53
	7.1 Letni načrt (LN) in prioritetni ukrepi	53
	7.2 Kadrovske viri	55
	7.3 Finančni viri	56
8	EVALVIRANJE STRATEGIJE	57
9	POSTOPEK SPREJEMANJA STRATEGIJE	58
10	PRILOGE	58
	- Študija za področje staranja in sožitja v občini Postojna	
	- Letni načrt za uresničevanje Strategije SPO Postojna 2026	
	- Kratek povzetek za občane	

Seznam okrajšav:

LN - letni načrt

SPMO - Starosti prijazna občina in mesta

SPO - Starosti prijazna občina

WHO - World Health Organization

SZO - Svetovna zdravstvena organizacija

LAS* - lokalna akcijska skupina

DSO - dom starejših občanov

DO - dolgotrajna oskrba

**V programu Slovenske mreže starosti prijaznih mest in občin pomembno vlogo opravlja lokalna akcijska skupina starosti prijazne občine, saj nudi čas in prostor, kjer različni deležniki združijo svoje znanje, informacije iz terena, izzive, načrte. Vsak ostaja na svojem področju avtonomen, obenem pa dela tudi na skupnih področjih in problemih - in znano je, da več glav več ve in da bodo rešitve, za katerimi stoji več ljudi, dosegle večji učinek. Enako velja za širjenje pomembnih informacij: vsak izmed deležnikov lahko osebno nagovori svoj krog ljudi, s čemer informacije in aktivnosti pridejo do večje skupine ljudi ter s tem lažje dosežejo svoj namen, obenem pa je lažje ugotoviti, kdo do njih ne pride. Namen lokalne akcijske skupine je: a) dobra izmenjava in pretok informacij ter posledično učinkovito delo b) participativna priprava strategije in sodelovanje pri vseh korakih in skrbi za skupno dobro c) je motor za smiselno usmerjanje uresničevanja izbranih strateških in tudi konkretnih prioriteten ciljev.*

I. PRIPRAVA STRATEGIJE STAROSTI PRIJAZNE OBČINE POSTOJNA

1 NAMEN, UMESTITEV IN STRUKTURA STRATEGIJE

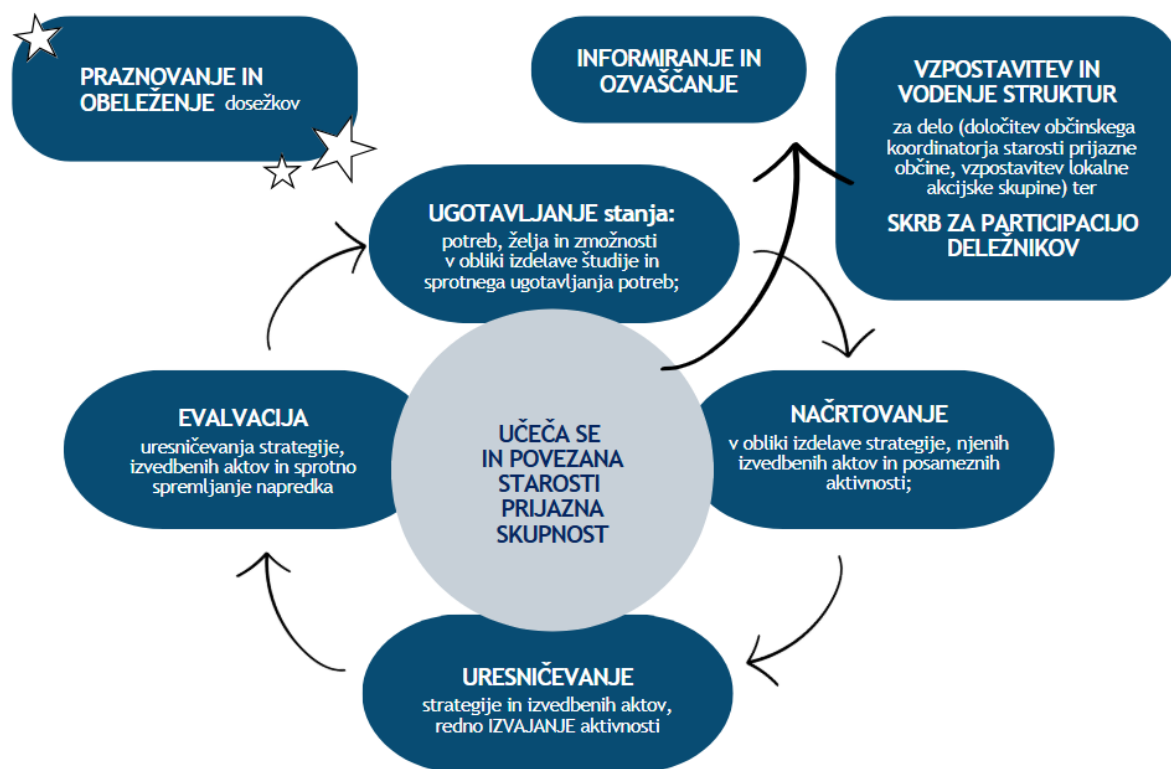
Namen in umestitev

Občina Postojna se je odločila, da se v naslednjih letih na sistematičen način posveti urejanju področja staranja, dolgotrajne oskrbe in medgeneracijskega sožitja v občini.

Pozornost temu področju je smiselna zaradi splošnih demografskih trendov po svetu in v Sloveniji, predvsem pa zaradi starostne sestave same občine - v naslednjih desetletjih se bo skokovito povečalo tako število kot delež starejših občanov. Ne spreminja pa se le demografija, tudi način življenja in odnosi med generacijami se naglo spreminjajo. Obe dejstvi tako posamezniku, občanu, kot občini postavljata številna vprašanja. Kakšne storitve dolgotrajne oskrbe so v občini na voljo in kakšne bi potrebovali? So infrastruktura in bivališča prilagojena starejšim ljudem, s tem pa tudi invalidom in mamicam z vozički? Je naša družba pripravljena sprejeti starost kot eno izmed enakovrednih obdobj življenja in bo tako znala izkoristiti njene potenciale ali pa jo bo videla zgolj kot problem in jo kot tako odrivala na rob? Kaj zares pripomore k boljšemu medgeneracijskemu razumevanju? Ta in podobna vprašanja kažejo, da je potrebna več kot zgolj želja, da bi bila naša občina kraj, kjer se je lepo starati.

V tej luči se je občina Postojna odločila za nadgradnjo dosedanjega dela s sistematičnim pristopom na področjih staranja, sožitja med generacijami in dolgotrajne oskrbe. In sicer s pripravo Strategije, ki je pogoj za vključitev v **Slovensko in Svetovno mrežo starosti prijaznih mest in občin**. To je program Svetovne zdravstvene organizacije, ki ga v Sloveniji koordinira Inštitut Antona Trstenjaka za gerontologijo in medgeneracijsko sožitje (IAT). Program Starosti prijaznih mest in občin (SPMO) na svetovni in slovenski ravni povezuje občine, ki imajo skupno vizijo spreminjati skupnosti v kraje, v katerih se je dobro postarati. Občinam nudi smernice, prenos dobrih praks in strokovno pomoč, da so pri teh svojih prizadevanjih čimbolj učinkovite in uspešne.

Program Starosti prijaznih mest in občin sledi petim korakom, ki se ciklično ponavljajo. Ti koraki cikla programa SPMO kažejo, da njegov namen ni zgolj pridobitev naziva ali izdelava dokumentov, ki imajo sami sebi namen. Nasprotno, Strategija je v tem kontekstu pomemben mejnik na daljši poti prizadevanj lokalne skupnosti za kakovostno staranje in medgeneracijsko sožitje.

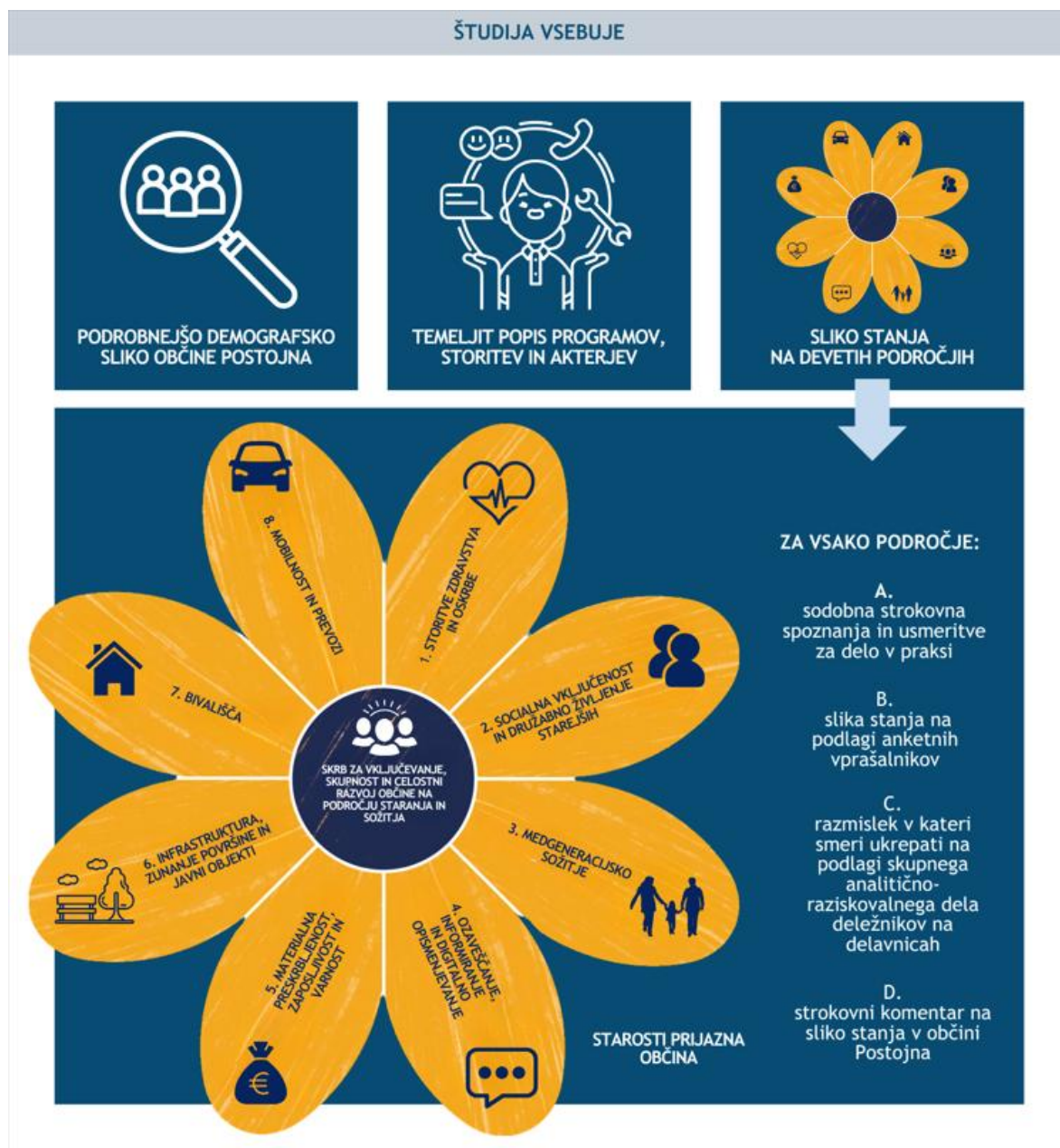
Slika 1: Koraki za razvoj Starosti prijazne občine

V tej luči lahko razumemo neločljivo povezanost treh dokumentov, ki so del **Strategije starosti prijazne občine Postojna** za obdobje 2026 - 2036: Strategija starosti prijazne občine Postojna v ožjem pomenu besede (ta dokument), Študija staranje in medgeneracijsko sožitje v občini Postojna (priloga 1 tega dokumenta) in Letni načrt 2026 (priloga 2 tega dokumenta). Poleg tega je Strategiji priložen še kratek povzetek (priloga 3), ki na nekaj straneh v grafično privlačni obliki povzema glavne točke Strategije. Namenjen je širjenju osnovnih informacij, saj je tudi dobro seznanjanje in vključevanje javnosti eden od pomembnih poudarkov programa Starosti prijaznih mest in občin. V nadaljevanju sledi kratek opis in struktura osrednjih dveh dokumentov: Študije in Strategije starosti prijazne občine Postojna.

Opis in struktura

Študija staranje in medgeneracijsko sožitje v občini Postojna (priloga 1 tega dokumenta) odgovarja prvemu koraku programa Starosti prijaznih mest in občin - ugotavljanje stanja: potreb, želja in zmožnosti za področje staranja in medgeneracijskega sožitja. S tem je študija izhodiščna točka nadaljnjih prizadevanj na tem področju, v prvi vrsti za oblikovanje Strategije, pa tudi za pripravo vseh naslednjih

akcijskih oziroma letnih načrtov. Obenem njena uporabnost presega ta namen. Strnjena teoretična spoznanja prilagojena razmeram občine Postojna spojena s praktičnimi usmeritvami so bogato gradivo za informiranje in ozaveščanje, za delo delovnih skupin, orientacija pri snovanju akcij in posameznih aktivnosti tako v okviru dela SPMO kot za ostale deležnike, ki delujejo na področju staranja in sožitja v občini Postojna.

Slika 2: Študija Staranje in medgeneracijsko sožitje v občini Postojna vsebuje

V **Strategiji starosti prijazne občine Postojna** (v nadaljevanju: Strategija) je načrtana smer razvoja starejšim ljudem in vsem generacijam prijazne občine ter razvijanja sodobnih skupnostnih programov za to področje. Je podlaga za načrtovanje posameznih akcij v kratkoročni, srednjeročni in dolgoročni perspektivi, osnova za črpanje domačih in evropskih sredstev za investicije ter izhodišče za vzpostavljanje potrebnih struktur za zdravo staranje, integrirano dolgotrajno oskrbo v skupnosti in krepitev solidarnega sožitja v njej.

Poglejmo si na kratko njeno strukturo. Prvi dve poglavji sta uvodnega značaja in govorita o sami Strategiji starosti prijazne občine Postojna za obdobje 2026 - 2036 ter njeni pripravi. Drugi del Strategije so *Izhodišča*. Sestavljata ga poglavji tri in štiri, ki bi ju lahko poimenovali tudi temelj, saj so na tej osnovi zgrajena vsa ostala poglavja: tretje poglavje oriše vsebinska izhodišča in razvojne naloge, četrto pa povzema nekaj glavnih spoznanj iz Študije staranje in medgeneracijsko sožitje v občini Postojna. Tretji del Strategije se imenuje *Vizija razvoja*, saj načrta dolgoročno perspektivo dela. V petem poglavju se nahajajo strateški cilji in podcilji, vsak podcilj je opremljen z naborom ukrepov, ki pa za izvajanje še niso zavezujoči. Iz tega nabora ukrepov se praviloma dvakrat v obdobju izvajanja Strategije (za prvih in drugih pet let) naredi izbor ukrepov. Za prvo petletko se izbor ukrepov nahaja v šestem poglavju, Prioritetni ukrepi za obdobje 2026 - 2031. Zadnji del Strategije je sklop *Skrb za uresničevanje Strategije*. V sedmem poglavju - Mehanizmi za uresničevanje Strategije - je opisano na kakšen način se bo uresničevala v praksi. Poleg že omenjenega izbora ukrepov in opisa kadrovskih in finančnih virov je najpomembnejši element za uresničevanje Strategije Letni načrt, kjer so napisane konkretne aktivnosti, ki bodo pripomogle k uresnitvi izbranih ukrepov, z njimi pa tudi ciljev in podciljev Strategije; aktivnosti so tudi finančno in kadrovsko ovrednotene. Prvi letni načrt za leto 2026 je v prilogi 2 tega dokumenta. Sledi osmo poglavje namenjeno evalvaciji uresničevanja Strategije v praksi.

Slika 3: Struktura Strategije

2 PROCES PRIPRAVE

Program Starosti prijaznih mest in občin (SPMO) spodbuja **sistematičen** ter hkrati **konkreten in postopen** proces, ki pomaga lokalnim skupnostim postajati vse bolj starosti prijazne. Vsaka občina oceni kaj mora in zmore storiti, da bo staranju in starosti bolj prijazna. Na podlagi te ocene si začrta strateške usmeritve in konkretne korake, ki jim v naslednjih letih sledi. Kot za vse težke in kompleksne probleme (na primer naravne katastrofe, okoljsko krizo) pa tudi za demografsko krizo velja, da lahko do pravih rezultatov pridemo samo **skupaj**: politika in uprava, lokalna in nacionalna stroka, civilna sfera in starejši ljudje sami. Tako imenovana participacija ali aktivno sodelovanje vseh zgoraj naštetih deležnikov je eden najpomembnejših elementov programa SPMO. Da pa tudi zaživi, poskrbi lokalna akcijska skupina, ki skrbi za kakovostno izpeljavo vseh korakov cikla programa starosti prijazne občine na lokalni ravni, od pregleda stanja do evalvacije in spremljanja napredka. Lokalna akcijska skupina starosti prijazne občine skrbi, da individualni, politični ali komercialni interesi ne prevladajo nad skupnim dobrim, pomembna pa je tudi izmenjava informacij in povezovanje med deležniki ter naloga, da informacije v zvezi s starosti prijazno občino pridejo do čim širšega kroga različnih ljudi in širše javnosti. S tem namenom je bila takoj v začetku priprave študije in Strategije starosti prijazne občine Postojna ustanovljena lokalna akcijska skupina starosti prijazne občine Postojna.

Delo v smeri starosti prijazne občine poteka pod tremi gesli:

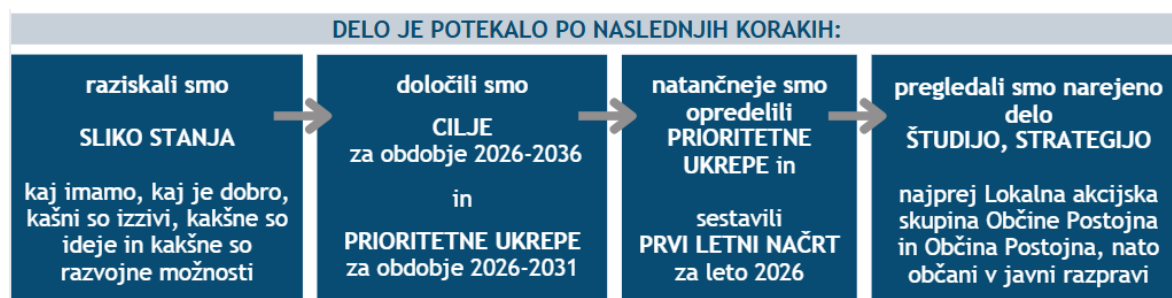

Slika 4: Usmeritev Starosti prijaznih občin

Tem načelom je sledil tudi proces tako priprave Študije kot Strategije. Pripravo je vodil slovenski nacionalni Inštitut Antona Trstenjaka za gerontologijo in medgeneracijsko sožitje, ki je koordinator Slovenske mreže starosti prijaznih mest in občin ter nacionalni koordinator za Svetovno mrežo starosti prijaznih mest in občin.

Z namenom sistematičnega dela sta Študija in Strategija pripravljene **na temelju treh virov**. Prvi vir so mnenja občanov in ključnih deležnikov, pridobljenih s pomočjo kvalitativnih vprašalnikov, ki so jih izpolnili občani različnih kategorij (vprašalnike je izpolnilo 76 ljudi) ter v okviru delavniških srečanj z lokalno akcijsko skupino starosti prijazne občine Postojna. Drugi vir so za to področje relevantni javno dostopni podatki in občinski viri, tretji vir so svetovna in domača strokovna spoznanja in dobre izkušnje s področja gerontologije in medgeneracijskega sožitja, zlasti dobre prakse in program Svetovne zdravstvene organizacije *starosti prijazne lokalne skupnosti*, ki so povezane v svetovni in slovenski mreži starosti prijaznih občin in mest.

Oba dokumenta sta rezultat **skupnega razmišljanja in usklajevanja** predstavnikov občine, lokalnih civilnih organizacij in starejših ljudi ter stroke na lokalni in širši ravni. Pri tem je bila odločilna vloga tako imenovane lokalne akcijske skupine starosti prijazne občine Postojna (v nadaljevanju tudi LAS SPO Postojna). V pripravo Študije in Strategije so bili v okviru LAS SPO Postojna vključeni predstavniki različnih društev, zavodov, javnih institucij in krajevnih skupnosti. Sodelovali so predstavniki naslednjih ustanov in organizacij: Občina Postojna, Zavod Sopotnik - enota Postojna, Društvo upokojencev Postojna, Center za socialno delo Primorsko - Notranjska (enota Postojna), Klub upokojencev v vzgoji in izobraževanju občin Postojna in Pivka, Območno združenje Rdečega križa Postojna - Pivka, Postojnska območna Karitas, Zdravstveni dom dr. F. Ambrožiča Postojna, Dom upokojencev Postojna, Ljudska univerza Postojna, Zavod Pristan, Društvo invalidov ter krajevne skupnosti Hruševje, Hrenovica, Orehek in Postojna, BOREO - regijsko stičišče nevladnih organizacij Primorsko-notranjske regije, KŠOPP - Klub študentov občin Postojna in Pivka. Lokalna akcijska skupina je imela štiri delavniška srečanja, ki so bila širše odprta tudi za zainteresirane občane: 3. aprila 2025, 29. maja 2025, 12. junija 2025 ter 24. septembra 2025. Na srečanjih v maju in juniju so bili pri delu po področjih programa starosti prijaznih mest in občin prisotni pristojni delavci iz občinske uprave. Vzporedno so potekala tudi usklajevanja s posameznimi deležniki, vodstvom Občine Postojna in občinsko upravo.

II. IZHODIŠČA

3 VSEBINSKA IZHODIŠČA

Staranje prebivalstva je eden najbolj perečih izzivov današnjega časa. Evropska komisija je že leta 2005 izdala Zeleno knjigo z naslovom »*Odziv na demografske spremembe - nova solidarnost med generacijami*«. V Evropi in ostalem razvitem delu sveta se manjša delež mladih in odraslih, večja pa se delež starejših ljudi. Po podatkih Združenih narodov se bo do leta 2050 na svetu podvojilo število nad 60 let starih ljudi, število nad 80 let starih pa bo leta 2100 sedemkrat večje kot leta 2017.

DANAŠNJE STARANJE PREBIVALSTVA ZASTAVLJA ŠTIRI NUJNE IN MED SEBOJ NELOČLJIVE NALOGE:

1. Integrirana dolgotrajna oskrba bolnih, invalidnih in starostno onemoglih ljudi

Danes potrebuje redno pomoč pri opravljanju vsakdanjih opravil 4 % prebivalstva. Četrtno od njih oskrbujejo ustanove, tri četrtine pa doma družinski in drugi neformalni oskrbovalci, ki so le deloma deležni javne in strokovne razbremenilne pomoči; tako je v dolgotrajni oskrbi osebno udeleženih 10 do 20 % evropskega prebivalstva. V prihodnje bo delež prebivalcev, ki bodo odvisni od oskrbe, dva do trikrat večji, kakor je danes. Nekateri vidijo v teh podatkih zgolj finančno breme, celostni pogled na situacijo pa odkriva v njej edinstveno priložnost za učenje solidarnosti sodobne družbe, saj se solidarnosti lahko učimo le v praksi, na primer pri pomoči bolnim in onemoglim. Zato je odločilno vprašanje kako vzpostaviti finančno, kadrovsko in humano vzdržno dolgotrajno oskrbo. Evropske države zadnje četrto stoletja odgovarjajo na to nalogo z intenzivnim razvojem nacionalnih sistemov integrirane dolgotrajne oskrbe. V Sloveniji je bil 21. julija 2023 sprejet **Zakon o dolgotrajni oskrbi**. Namen zakona je postaviti v središče posameznika, ki dalj časa (dolgotrajno) potrebuje oskrbo. Glede na to, da si večina ljudi, tudi ko opeša in zboli, želi živeti doma, zakon krepi mrežo storitev v skupnosti - to je v lokalnem okolju kjer nekdo živi. Hkrati pa kot eno od možnosti ljudem omogoča tudi institucionalno varstvo (npr. možnost izbire oskrbe v domovih starejših občanov).

Odločilni akter za razvoj in implementacijo dolgotrajne oskrbe so lokalne skupnosti oziroma občine. Naloge občine, ki jih ob sprejemu Strategije določa zakon, so spremljanje izvajanja dolgotrajne oskrbe (v nadaljevanju DO) na domu in delovanje javne mreže na domu na območju občine, pri čemer lahko občina ustanovi javni zavod za opravljanje DO na domu ali podeli koncesijo na podlagi javnega razpisa. Za uspešno implementacijo na lokalni ravni pa je poleg določil zakona naloga občin tudi informiranje in ozaveščanje,

povezovanje z vstopnimi točkami in izvajalci storitev ter skrb za razvoj storitev na lokalni ravni. Trenutno nepokrita pa je tudi sistematična podpora družinskim in drugim neformalnim oskrbovalcem. Občina iz občinskega proračuna zagotavlja finančne vire za zgoraj opisane naloge, razen za storitve DO in stroške dela koordinatorja DO, ki se krijejo iz sredstev za DO.

2. Kakovostno in zdravo staranje

Kakovostno in zdravo staranje pomeni osebno in skupnostno prizadevanje za čim bolj zdravo, aktivno in dostojanstveno človeško življenje od rojstva do smrti. Staranje a) je vseživljenjski kronološki proces, na katerega nimamo vpliva, b) so funkcionalne spremembe človeškega organizma, duševnega delovanja in ravnanja, na katerega imamo z zdravim načinom življenja velik vpliv, in c) je doživljanje samega sebe v določeni starosti, ki ga usmerja človek sam pod vplivom socialnega okolja. V ožjem pomenu besede pa je kakovostno in zdravo staranje načrtna skrb za življenje v **tretjem življenjskem** obdobju po upokojitvi, ki zagotavlja čim boljše zdravje in samostojnost ter lepo sožitje med generacijami. To je neprecenljiva naložba v razvoj na osebni in družbeni ravni: ne le da s tem preprečujemo prezgodnje pešanje in potrebo po dolgotrajni oskrbi, pač pa skrbimo za poln razvoj potenciala, ki ga upokojenska generacija nosi v sebi. S programi starosti prijazne občine sodobna lokalna skupnost poskrbi za učinkovite programe usposabljanja za zdravo, aktivno in v skupno dobro usmerjeno ter dostojanstveno staranje sorazmerno zdravemu delu ljudi po 60. letu starosti, ki danes tvori četrtno prebivalstva, v prihodnjih letih pa se bo ta delež povečal na 40 %.

3. Gospodarski razvoj ob staranju zaposlenih

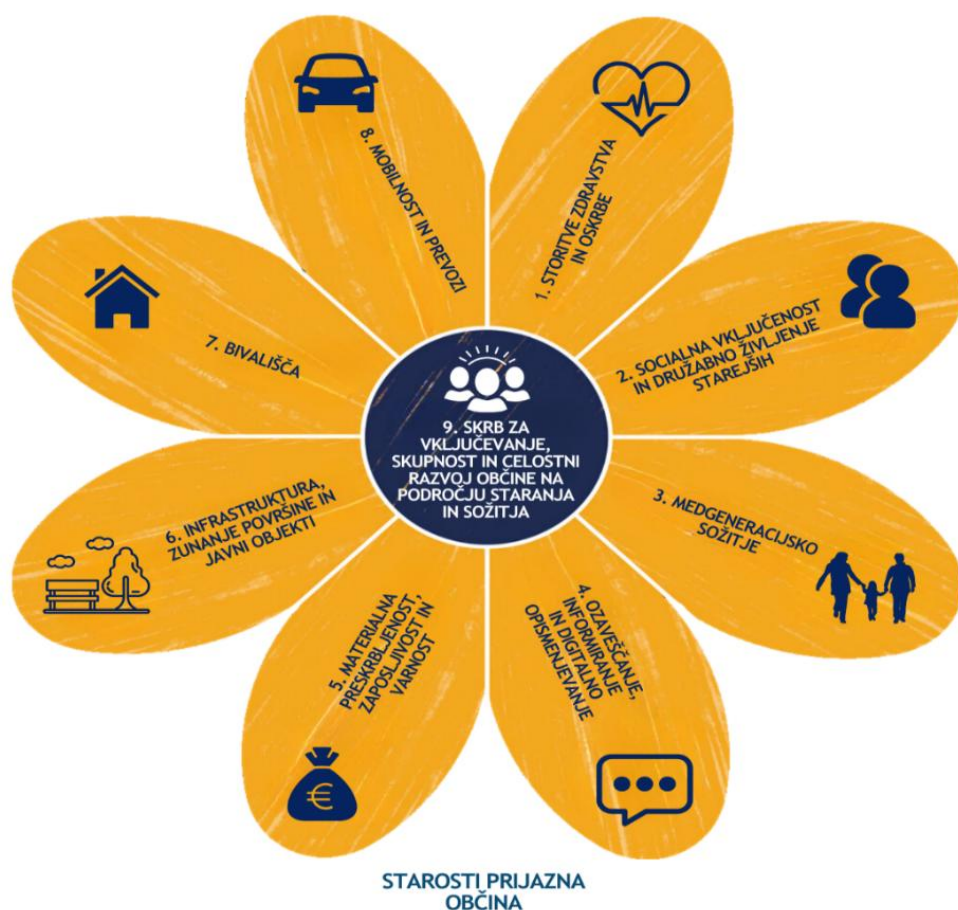
Delež prebivalcev, ki so v zaposlitveni starosti od 20 do 65 let, se zmanjšuje - pada proti polovici populacije. Na tej demografski realnosti bo temeljil celoten razvoj v prihodnjih desetletjih. Ker je gospodarska učinkovitost pogoj za kakovostno socialno življenje in sožitje, bi se s padanjem konkurenčne moči na domačem in tujem trgu podrla socialna varnost vseh generacij, od otrok in družin preko bolnih in invalidnih ljudi do upokojencev. Dobre izkušnje pri skrbi za gospodarsko učinkovitost prihajajo iz podjetij po Sloveniji in svetu, ki so se sistematično lotila ukrepov ob staranju zaposlenih. Izdelala so učinkovito Strategijo svojega razvoja ob staranju zaposlenih. Sistematično usposabljaajo celotno vodstvo za menedžment sinergičnega sodelovanja med starejšimi in mlajšimi. Zaposlene, ki so stari nad 50 let, usposabljaajo za kakovostno nadaljevanje delovne kariere, za uspešno sodelovanje z mlajšimi zaposlenimi, za ustrezno prenašanje delovnih

izkušenj in pripadnosti podjetju na mlajše ter za pripravo na njihovo zdravo življenje po upokojitvi. Mlade zaposlene usposabljaajo za učinkovito sodelovanje s starejšimi, za posredovanje njihovih novih znanj starejšim ter za prevzemanje izkušenj od njih.

4. Učenje celotnega prebivalstva za *ново solidarnost med generacijami*

Pogoj, da se družba razvija uspešno in harmonično, je pravična porazdelitev dobrin in bremen med mlado, srednjo in tretjo generacijo; taka skupnost je enako prijazna vsem generacijam. Za tak razvoj se mora danes skupnost zavestno usmerjati v sistematično usposabljanje za sodelovanje in povezanost. Ko se prazni rezerva socialnega kapitala iz tradicionalnih vzorcev sožitja, je nujno **učenje celotnega prebivalstva za *ново solidarnost med generacijami***, kot pravi evropski demografski dokument. Ti programi so namenjeni mladi, srednji in upokojski generaciji in povezovanju vseh v harmonično lokalno skupnost. Od uspešne rešitve te naloge je odvisna uspešnost reševanja vseh treh prej navedenih demografskih nalog.

Spremenjene demografske razmere vplivajo na vse vidike življenja družbe. Zato program Starosti prijaznih mest in občin opredeljuje **DEVET KLJUČNIH DOMEN ali PODROČIJ**, ki jih je potrebno upoštevati pri vseh prizadevanjih za razvoj starosti in vsem generacijam prijazne skupnosti:

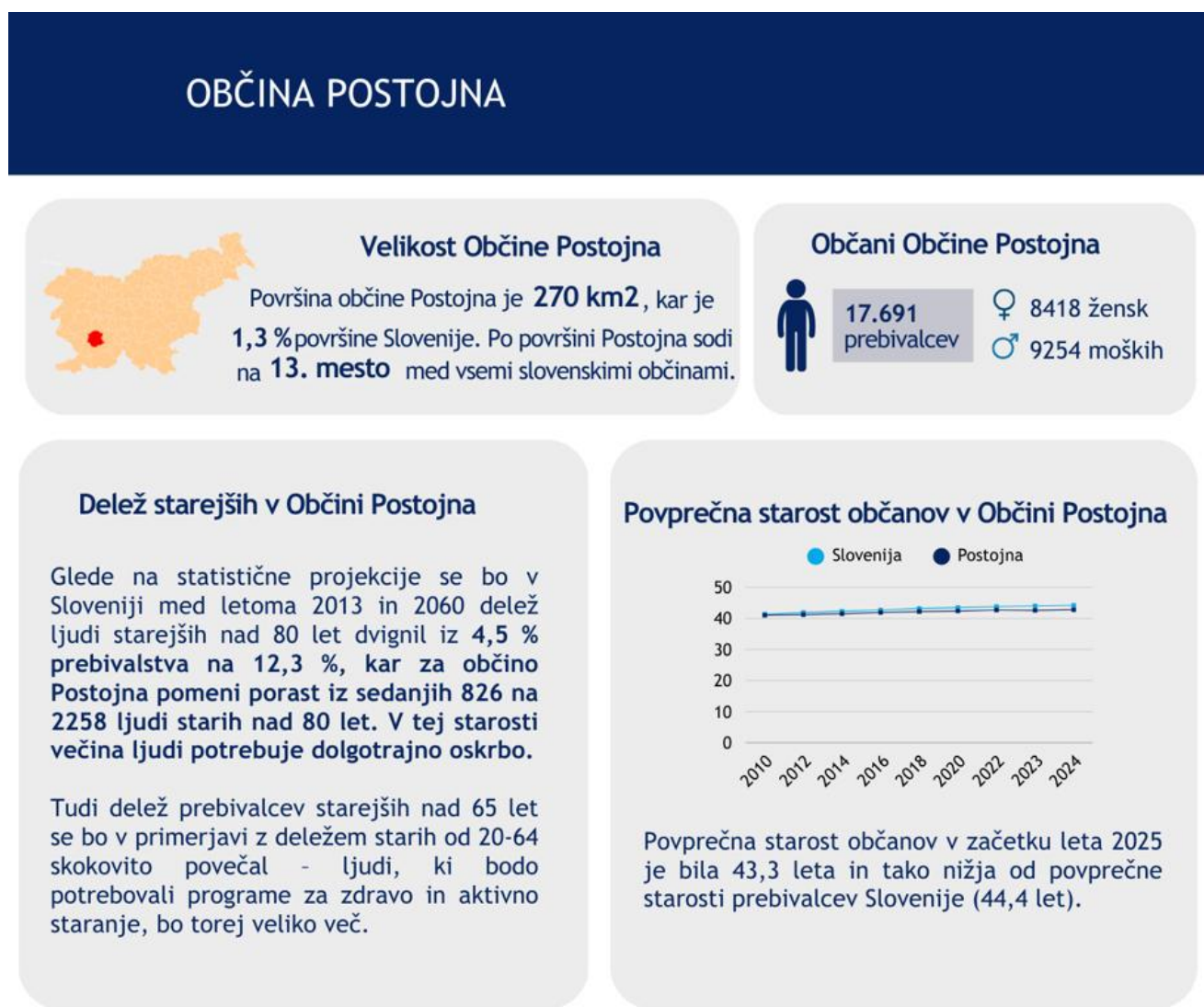

Slika 6: Devet domen Starosti prijaznih mest in občin

4 KRATKA SLIKA STANJA

V nadaljevanju je predstavljen kratek povzetek slike stanja v občini Postojna, ki daje pomen temu, da gradimo na že obstoječem in ne iz točke nič, obenem pa tudi na dobro raziskanih dejstvih in razmerah. V njem so najprej predstavljena najosnovnejša demografska dejstva. Sledita seznam programov, storitev in akterjev za področje staranja in sožitja med generacijami ter slika stanja, v kateri je za osem področij izpisanih nekaj ugotovitev kaj občina Postojna že ima in kaj potrebuje. Opozoriti pa moramo, da gre zgolj za grob povzetek; originalno sliko stanja in celotno študijo si lahko preberete v prilogi 1 te Strategije - *Študija staranje in medgeneracijsko sožitje v občini Postojna*.

Demografska slika Občine Postojna

Slika 5: Demografski podatki, vir: Stat.si

Programi, storitve in akterji za področje staranja in sožitja med generacijami

PROGRAMI, STORITVE IN AKTERJI ZA PODROČJE STARANJA IN SOŽITJA V OBČINI POSTOJNA

ZDRAVSTVENO VARSTVO

ZDRAVSTVENI DOM DR. FRANCA AMBROŽIČA POSTOJNA

- Patronažna služba
- Nujna medicinska pomoč
- Fizioterapija
- Ambulanta za odrasle
- Laboratorij in rentgen
- Center za krepitev zdravja Postojna
- Druge specialistične ordinacije

BOLNIŠNICA ZA ŽENSKÉ BOLEZNI IN PORODNIŠTVO ZASEBNE AMBULANTE

- družinske medicine
- zobozdravstva
- medicine dela
- prometa in športa
- druge specialistične ordinacije

FORMALNA OSKRBA

POMOČ NA DOMU

- Zavod za oskrbo na domu Pristan

DOMOVI ZA STAREJŠE

- Dom upokojencev Postojna
- Talita Kum zavod Postojna

E - OSKRBA

- Telekom (Občina sofinancira)

NEFORMALNA OSKRBA

DRUŽINSKI OSKRBOVALCI - svojci, ki skrbijo za svoje kronično bolne, invalidne in starostno onemogle družinske člane

DRUGI NEFORMALNI

OSKRBOVALCI - sosede, prijatelji, znanci

SOCIALNO VARSTVO

CENTER ZA SOCIALNO DELO

- Center za socialno delo Primorsko Notranjska (Enota Postojna)

PODROČJE VZGOJE IN MEDGENERACIJSKEGA SODELOVANJA

VRTCI, OSNOVNE IN SREDNJE ŠOLE, MLADINSKE ORGANIZACIJE

- OŠ Miroslava Vilharja
- OŠ Antona Globočnika
- OŠ in Vrtec Prestranek
- Vrtec Postojna
- Šolski center Postojna
- Srednja gozdarska, lesarska in zdravstvena šola
- KŠOPP - Klub študentov občin Postojna in Pivka
- Društvo prijateljev mladine PO - PI
- taborniki, skavti

PREVOZI

- Zavod Sopotniki
- Furman
- Torbar

CIVILNA INICIATIVA

GASILCI, IZOBRAŽEVANJE IN KULTURA, PROSTOVOLJCI

- Mestna knjižnica Postojna
- Boreo
- Zavod Znanje Postojna
 - OE Ljudska univerza
 - OE Šport
 - OE Podjetniški inkubator Perspektiva
 - OE Turizem

ŽUPNIJE PO OBČINI POSTOJNA, NEVLADNE ORGANIZACIJE,

- Karitas
- Območno združenje Rdečega Križa Postojna-Pivka
- Hospic

LOKALNA IN REGIJSKA DRUŠTVA

- Društvo upokojencev Postojna
- Klub upokojencev v vzgoji in izobraževanju občin Postojna in Pivka
- Društvo invalidov
- Društvo Tvoj telefon
- Društvo Spominčica
- Koronarno društvo Postojna
- IN OSTALA IZ PODROČIJ;
 - izobraževanja
 - kulture
 - športa
 - sociale
 - zdravstva in zdravja
 - družbenega in družabnega življenja

Slika 6: Programi, storitve in akterji za področje staranja in medgeneracijskega sožitja

Slika stanja po področjih - kaj imamo in kaj potrebujemo

PODROČJE	KAJ IMAMO	KAJ POTREBUJEMO
 STORITVE ZDRAVSTVA IN OSKRBE	<p>V občini Postojna deluje Zdravstveni dom, CKZ, Zavod Pristan, Dom upokojencev Postojna, ki nudi tudi dnevno varstvo, Talita Kum, Hospic, paliativni tim, občina sofinancira e-oskrbo, program kosil. Načrtuje se nova stavba Doma upokojencev Postojna in nova varovana stanovanja.</p>	<p>Občani Postojne želijo pozornost nameniti dodatnemu dnevnu varstvu, razširitvi oskrbe na domu, podpori družinskim oskrbovalcem, podporo pa je dobila tudi ideja o vzpostavljanju občinske integrirane dolgotrajne oskrbe.</p>
 SOCIALNA VKLJUČENOST IN DRUŽABNO ŽIVLJENJE STAREJŠIH	<p>Občina ima bogato mrežo društev, raznolike in dostopne aktivnosti za druženje ter socialno vključevanje, prostovoljstvo med starejšimi in skrb občine za nadaljnji razvoj.</p>	<p>Občani prepoznajo osamljenost med starejšimi; zato si želijo še več rednih druženj in pogovornih skupin za starejše, omogočiti več aktivnosti po krajevnih skupnostih ter skrbeti za vzdrževanje in nadaljnji razvoj prostovoljstva.</p>
 MEDGENERACIJSKO SOŽITJE	<p>Občina ima razvito mrežo vzgojno-izobraževalnih ustanov (od vrtcev do srednjih šol), ki so bistvenega pomena za medgeneracijsko sodelovanje. Prav tako tudi Mladinski center ter ostale mladinske organizacije. Sodelovanje poteka tudi z Domom upokojencev in upokojenskimi društvi.</p>	<p>Občani si želijo krepiti vezi, spodbujati spoštovanje ter medsebojno pomoč med generacijami. Ob tem poudarjajo pomen izobraževalnih ustanov, medsebojno spoštovanje ter potrebo po možnostih za pogostejša druženja in povezovanja med generacijami, tako v skupnosti kot na družinski ravni.</p>
 INFORMIRANJE IN DIGITALNO OPISMENJEVANJE	<p>V občini imamo raznoliko in dobro razvito mrežo obveščanja, ki vključuje tiskane, radijske, televizijske in spletne medije ter različne oblike lokalnega obveščanja, s čimer se zagotavlja široka dostopnost informacij.</p>	<p>Občani želijo starejšim prijazen in raznolik sistem obveščanja, ki upošteva različne stopnje digitalne pismenosti, omogoča dostop do jasnih informacij, vključuje osebni pristop preko krajevnih skupnosti in prostovoljcev ter zagotavlja redno obveščanje v občinskih in lokalnih medijih ter na fizičnih lokacijah, kjer se starejši zadržujejo.</p>

PODROČJE	KAJ IMAMO	KAJ POTREBUJEMO
 MATERIALNA PRESKRBLJENOST IN SOCIALNA VARNOST	<p>Na voljo je občinska pomoč socialno ogroženim, pohvaljeno je bilo tudi odzivno delo Karitasa, Rdečega križa in CSD-ja. V občini obstajajo programi na področju preprečevanja omamljanja, ki je nevarno tudi za starejše.</p>	<p>Občani vidijo potrebo po reševanju prikrite revščine ter ozaveščanju in preprečevanju nasilja nad starejšimi.</p>
 INFRASTRUKTURA, ZUNANJE POVRŠINE IN JAVNI OBJEKTI	<p>V občini Postojna je dobro urejen in starejšim prijazen mestni center z zdravstvenimi, socialnimi in kulturnimi storitvami, sprehajalnimi in kolesarskimi potmi, urejenimi pločniki, parkom ter možnostjo uporabe različnih javnih prostorov v skupnosti.</p>	<p>Občani potrebujejo celostno izboljšanje in enakomerno urejenost infrastrukture tudi izven mestnega jedra, večjo dostopnost in varnost javnih površin, prilagojene prostore in storitve za starejše, več čistih in zelenih koticov za druženje ter bolj sistematično načrtovanje z vključevanjem starejših v oblikovanje rešitev.</p>
 BIVALIŠČA	<p>Občina ima neprofitna občinska stanovanja namenjena starejšim ter si aktivno prizadeva za večanje števila prilagojenih stanovanj za starost v občini oziroma varovanih stanovanj.</p>	<p>Občani si želijo še več stanovanj prilagojenih starejšim, strateško načrtovanje stanovanjskega fonda ter podporo občine pri financiranju in informiranju za čim daljše samostojno bivanje doma s prilagajanjem bivališč.</p>
 PREVOZI	<p>Občina Postojna ima nadpovprečno veliko možnosti lokalnega javnega prevoza v mestu in na podeželju (Sopotnik, Furman, Torbar). V gradnji je poligon varne vožnje.</p>	<p>Občani si želijo nadaljnjo podporo obstoječim možnostim, po možnosti njihove nadgradnje ter še boljšo skrb za ciljne prevoze in povezanost podeželja.</p>
 SKRBJ ZA VKLJUČEVANJE, SKUPNOST IN CELOSTNI RAZVOJ OBČINE NA PODROČJU STARANJA IN SOŽITJA	<p>Starejši v občini aktivno sodelujejo v dobrobit občine preko društev, prostovoljstva, skrbi za okolje, s podajanjem predlogov itd. Prepoznajo tudi skrb občine Postojna za usklajeno delo na tem področju.</p>	<p>Izkazala se je potreba po vključevanju starejših, boljšem povezovanju med deležniki ter večji sistematičnosti in integriranosti na področju staranja in sožitja.</p>

III. VIZIJA RAZVOJA

5. STRATEŠKI CILJI

5.1. Strateški cilji

To poglavje je skupaj z naslednjim osrednji del Strategije. Strateški cilji začrtajo smer razvoja na področju dolgotrajne oskrbe, zdravega staranja in učenja celotnega prebivalstva za novo solidarnost med generacijami za obdobje 10 let. So orientacija pri načrtovanju posameznih akcij v kratkoročni, srednjeročni in dolgoročni perspektivi. Pripravljeni so na podlagi vizije občine in strokovnih smernic ter sledijo področjem starosti prijaznih mest in občin.

Slika 7: Izoblikovani strateški cilji

5.2. Natančen pregled strateških ciljev

Za zastavljene strateške cilje so v nadaljevanju predstavljena področja, na katera se posamezen cilj navezuje. Gre za celostni nabor, narejen tako na potrebah in predlogih občanov, kot dobrih praksah iz Slovenije in tujine, ki Strategiji starosti prijazne občine Postojna daje širino. Ne gre torej za seznam vsega, na čemer bo občina v naslednjih letih delala, saj je seznam preobsežen. Širina tega poglavja občini pomaga, da se na dolgi rok ne izgubi v malenkostih, da ne pade v past, da bi iz leta v leto delala zgolj na enem podpodročju, da lahko, v kolikor se pojavi ustrezen razpis ali financiranje za določeno podpodročje, glede na smiselnost določene prioritete tudi zamenja.

Praviloma dvakrat v obdobju izvajanja Strategije (za prvih in drugih pet let) se za uresničevanje ciljev določi izbor ukrepov; za prvo petletko je le-ta zapisan v šestem poglavju te Strategije. Izbor ukrepov mora biti narejen na podlagi usklajevanja vseh deležnikov: župana in občinske uprave ter lokalne akcijske skupine starosti prijazne občine Postojna, nacionalni koordinator Inštitut Antona Trstenjaka pa ima vlogo strokovnega svetovanja. Naslednji kriterij izbora ukrepov so realne možnosti izpeljave z vidika kadrov, financ in participacije. Nenazadnje mora biti izbor narejen tako, da se tekom desetih let izvajanja Strategije izbere vsaj nekaj ukrepov iz vsakega strateškega cilja, pri čemer je dobro pregledati tudi delo po podpodročjih posameznega strateškega cilja.

STRATEŠKI CILJ 1: Vzpostaviti in vzdrževati celovit in kakovosten sistem občinske integrirane dolgotrajne oskrbe, ki omogoča, da lahko občani do konca življenja ostanejo doma ali pa vsaj v domačem okolju.

PODROČJE SPMO: Zdravstvo in oskrba

PODPODROČJA na katera se strateški cilj navezuje:

- 1.1. Vzdrževanje obstoječih programov in storitev oskrbe in zdravstva.
- 1.2. Dostopnost oskrbe na domu.
- 1.3. Podpora družinskim oskrbovalcem: identificiranje, informiranje, usposabljanje, skrb za dolgoletne in bivše oskrbovalce.
- 1.4. Vpeljevanje novih programov dolgotrajne oskrbe, npr. dnevno varstvo, nočno varstvo,časne namestitve, oskrbovana stanovanja, paliativna oskrba, e-oskrba, programi za družinske oskrbovalce.

- 1.5. Vzdržnost in vpetost lokalnih domov v lokalno okolje: skrb za njihovo delovanje s strani skupnosti in skrb domov, da bodo odgovarjali potrebam kraja.
- 1.6. Medsebojno povezovanje izvajalcev in programov v celoto v luči integrirane dolgotrajne oskrbe.
- 1.7. Finančna in humana vzdržnost posameznih programov in celote.
- 1.8. Reševanje in preprečevanje kadrovske problematike v oskrbi in zdravstvu na območju občine.

STRATEŠKI CILJ 2: Zmanjševati osamljenost ter vzpostavljati pogoje za vključevanje starejših v življenje skupnosti in za njihovo aktivno, zdravo in dostojanstveno staranje.

PODROČJE SPMO: Socialna vključenost in družabno življenje starejših

PODPODROČJA na katera se strateški cilj navezuje:

- 2.1. Vzdrževanje obstoječih programov za vključevanje starejših v življenje skupnosti in zmanjševanje osamljenosti.
- 2.2. Podpora prostovoljem in njihovim organizacijam za izboljšanje kakovosti in trajnosti dela.
- 2.3. Nenehno iskanje in vključevanje najbolj ranljivih skupin z vidika socialne izoliranosti v občini.
- 2.4. Zmanjševanje osamljenosti starejših s krepitvijo rednih oblik druženja in prostovoljstva.
- 2.5. Vzpostavitev več organiziranih oblik srečevanj po krajevnih skupnostih ter skrb, da so krajevne skupnosti aktivno vključene v vsebine programa starosti prijazne občine Postojna.
- 2.6. Spodbujanje in ohranjanje medsosedskih odnosov, povezovanja in solidarnosti, vključevanja na novo priseljenih ter zmanjševanje odtujenosti med ljudmi v skupnosti.
- 2.7. Skrb za ustrezne prostorske, infrastrukturne in druge pogoje za izvajanje aktivnosti za starejše.
- 2.8. Spodbujanje vključevanja starejših v delo za skupno dobro na področjih skrbi za sočloveka, za varovanje okolja, za kulturno in naravno dediščino, v lastno zadovoljstvo in osebno rast.
- 2.9. Spodbujanje kulture spoštovanja starejših in vseh generacij.
- 2.10. Skrb za prehode v tretjem življenjskem obdobju, kot so upokožitev, konec ali začetek varstva vnukov, pešanje.

STRATEŠKI CILJ 3: Spodbujati medgeneracijsko druženje in učenje nove solidarnosti med generacijami ter skrbeti za medgeneracijsko družbeno pravičnost.

PODROČJE SPMO: Medgeneracijsko sožitje

PODPODROČJA na katera se strateški cilj navezuje:

- 3.1. Povečati paleto možnosti za medgeneracijsko druženje in učenje nove solidarnosti na različnih stopnjah in v različnih kontekstih - šola, družina, civilne organizacije, večgeneracijske hiše, zunanje površine in skupni prostori itd.
- 3.2. Spodbujanje programov, ki imajo poudarek na praksi, ki pomagajo vzpostaviti reden osebni stik vsake generacije z drugima dvema generacijama, ki sledijo principu vzajemnosti (dajanju in prejemanju vseh udeleženi), ki so usmerjeni v dogajanje in ne zgolj v enkratne dogodke.
- 3.3. Sistematično vključevanje šol in vrtcev na področju medgeneracijskega sodelovanja.
- 3.4. Skrb za kakovost dela na področju medgeneracijskega sožitja.
- 3.5. Skrb za medgeneracijsko družbeno pravičnost.

STRATEŠKI CILJ 4: Vzpostaviti vključujoč in dostopen sistem obveščanja in ozaveščanja o staranju, oskrbi in sožitju med generacijami, ki krepi informiranost občanov, spodbuja medgeneracijsko razumevanje ter podpira sodelovanje vseh deležnikov v občini Postojna.

PODROČJE SPMO: Ozaveščanje, informiranje in digitalno opismenjevanje

PODPODROČJA na katera se strateški cilj navezuje:

- 4.1. Redno obveščanje občanov o staranju, oskrbi in sožitju med generacijami ter o aktivnostih Starosti prijazne občine Postojna preko občinskih občil in drugih kanalov, z obstoječimi in novimi načini.
- 4.2. Vključevanje različnih elementov v ozaveščanje in informiranje: izobraževalne vsebine ter zgodbe in prakse s področja staranja, oskrbe in sožitja med generacijami, napovedi in novice o tem, kaj vse je v Občini Postojna občanom na teh področjih na voljo, novice o delovanju Starosti prijazne občine Postojna in izbrane novice o Slovenski in Svetovni mreži starosti prijaznih mest in občin.
- 4.3. Skrb za starosti prijazno govorjeno in pisano besedo.
- 4.4. Skrb za pretočnost informacij med tistimi, ki delajo za ali s starejšimi.
- 4.5. Vzpostavitev integriranega sistema informiranja, ki bo povečal široko dostopnost informacij (komunikacijski načrt, informacijska ekipa, info-točka/pisarna ipd.)

STRATEŠKI CILJ 5: Omogočiti starejšim občanom enakovredno in varno vključevanje v digitalno družbo s spodbujanjem digitalnega opismenjevanja, prilagojene podpore ter dostopom do digitalnih storitev.

PODROČJE SPMO: Ozaveščanje, informiranje in digitalno opismenjevanje

PODPODROČJA na katera se strateški cilj navezuje:

- 5.1. Dostopnost izobraževanja in usposabljanja za uporabo digitalne tehnologije prilagojenega različnim skupinam starejših ljudi.
- 5.2. Vzpostavitev mreže digitalnih podpornikov - mentorji, prostovoljci, medgeneracijski družabniki ipd. - in skrb za dostopnost IKT opreme.
- 5.3. Skrb za dostop starejših do javnih digitalnih storitev.
- 5.4. Povečanje zaupanja starejših pri uporabi digitalnih tehnologij.
- 5.5. Povečanje varnosti starejših pri uporabi digitalnih tehnologij.

STRATEŠKI CILJ 6: Urejati starosti prijazno infrastrukturo, zunanje površine in javne objekte.

PODROČJE SPMO: Infrastruktura, zunanje površine in javni objekti

PODPODROČJA na katera se strateški cilj navezuje:

- 6.1. Urejenost starosti prijazne infrastrukture in javnih površin.
- 6.2. Dostopnost storitev v skupnosti.
- 6.3. Sistematičen pristop k urejanju infrastrukture ter urejanje infrastrukture v luči uresničevanja drugih ciljev starosti prijazne občine.
- 6.4. Povezovanje trde infrastrukture s programskimi vsebinami, npr. z dogodki, oskrbo, mobilnostjo, prostovoljstvom.

STRATEŠKI CILJ 7: Vzpostaviti in razvijati raznolike, dostopne in trajnostno načrtovane oblike bivanja, ki omogočajo čim daljše samostojno življenje starejših, spodbujajo medgeneracijsko sobivanje ter so prostorsko in vsebinsko integrirane v lokalno okolje.

PODROČJE SPMO: Bivališča

PODPODROČJA na katera se strateški cilj navezuje:

- 7.1. Prilagajati bivališča za čimbolj samostojno življenje v starosti.
- 7.2. Preverjati možnosti in vzpostavljati različne oblike bivanja za starejše, npr. najemna oskrbovana stanovanja, stanovanjske skupnosti, sobivanje starejših ali starejših in mlajših ter druge alternativne oblike bivanja ter pri tem poskrbeti za vzporedno načrtovanje in izvajanje finančnega, arhitekturnega in vsebinskega oziroma programskega dela.
- 7.3. Celostna umestitev bivališč v urbanistični načrt in povezovanje z drugimi cilji Strategije.

STRATEŠKI CILJ 8: Krepi materialno preskrbljenost in zaščito starejših kot temelj njihove varnosti in dostojanstva v skupnosti.

PODROČJE SPMO: Materialna preskrbljenost, zaposljivost in varnost

PODPODROČJA na katera se strateški cilj navezuje:

- 8.1. Zmanjševanje skrite revščine in finančnih stisk starejših.
- 8.2. Varnost starejših in preprečevanje nasilja nad starejšimi.
- 8.3. Preprečevanje omamljanja starejših.

STRATEŠKI CILJ 9: Razvijati varne, prilagodljive in skupnostno podprte oblike prevoza, ki starejšim omogočajo dostop do storitev, dejavnosti in socialnih stikov.

PODROČJE SPMO: Mobilnost in prevozi

PODPODROČJA na katera se strateški cilj navezuje:

- 9.1. Urejanje in širjenje javnega prevoza.
- 9.2. Preverjanje in odgovarjanje na potrebe po organizaciji prostovoljskih prevozov.
- 9.3. Vzpostavljanje drugih oblik prevozov.
- 9.4. Varnost v prometu.

STRATEŠKI CILJ 10: Skrb za celostni razvoj občine na področju starosti prijazne skupnosti: skrb za sodelovanje deležnikov, uresničevanje Strategije starosti prijazne občine Postojna ter povezanost s Svetovno in Slovensko mrežo starosti prijaznih mest in občin.

PODROČJE SPMO: Skrb za vključevanje, skupnost in celostni razvoj občine na področju staranja in sožitja v prehodu iz tradicionalne v post tradicionalno družbo.

PODPODROČJA na katera se strateški cilj navezuje:

- 10.1. Delovanje lokalne akcijske skupine SPO Postojna. Skrbeti za povezovanje, pretočnost informacij in izobraževanje deležnikov, ki delajo na področju kakovostnega staranja ter celostni razvoj programa SPO.
- 10.2. Delovanje delovnih skupin za uresničevanje posameznih nalog ali aktivnosti Strategije SPO Postojna in večjo povezanost med deležniki.
- 10.3. Skrb za kakovostno izpeljavo vseh korakov programa SPMO: 1. pregled in analiza stanja, 2. načrtovanje - priprava Strategije in nato sprotne načrtovanje, npr. v obliki letnih načrtov, 3. ukrepanje - delo na posameznih akcijah, uresničevanje letnih načrtov, 4. evalvacija oziroma sproten pregled napredka.
- 10.4. Povezanost s svetovno in nacionalno mrežo SPMO: povezovanje na nacionalni in svetovni ravni za prenašanje dobrih praks.
- 10.5. Usposabljanje občinskega koordinatorja Starosti prijazne občine Postojna.

6. PRIORITETNI UKREPI ZA OBDOBJE 2026 - 2031

Če daje prejšnje poglavje, ki opisuje strateške cilje in področja, na katera se Strategiji nanaša, širino, to poglavje daje Strategiji globino in predstavlja njeno bolj operativno plat. Prioritetni ukrepi so izbor ukrepov za obdobje petih let, ki služijo praktičnemu delu v tem obdobju. Prioritetni ukrepi so tudi osnova za črpanje domačih in evropskih sredstev za investicije ter podlaga za merjenje napredka na področju staranja in medgeneracijskega sožitja.

Ukrepi so bili izbrani in dodelani na podlagi treh delavniških srečanj za pripravo Strategije, kjer smo podrobneje pregledali vsa področja Slovenske in Svetovne mreže starosti prijaznim mest in občin in njihova pod-področja (opisana v prejšnjem poglavju te Strategije) ter posebnim usklajevanjem z občinsko upravo in vodstvom občine Postojna. Podrobnejši pregled po področjih, ki je bil torej podlaga tako za izbor kot opredelitev ukrepov se nahaja v *Študiji staranje in medgeneracijsko sožitje v občini Postojna (priloga 1 te Strategije)*.

Sledi podrobnejši pregled ukrepov. V prvem delu vsakega ukrepa je napisano na kateri strateški cilj in potrebe odgovarja, kar je rezultat pregleda stanja, narejenega v okviru priprave *Študije staranje in medgeneracijsko sožitje v občini Postojna*. V osrednjem delu vsakega ukrepa se nahaja *opis ukrepa*. Le-ta vsebuje tako zavezujoči del uresničevanja tega ukrepa kot dodatne aktivnosti, ki se, glede na vire in smiselnost lahko izvedejo v prvi petletki, se prenesejo v drugo ali pa opustijo. Na tak način je izvajanje Strategije postavljeno v realen okvir, saj jasno opredeli kaj je za izvajanje zavezujoče, obenem pa izkorišča tudi potencial učeče se skupnosti: po vsakem letu izvajanja Strategije se vse bolj izkristalizira, katere aktivnosti so najbolj potrebne in katere najbolj učinkovite za doseganje ukrepa in z njim strateških ciljev. V zadnjem delu so opisani *potrebni viri, nosilci, sodelujoči ter kazalniki*. Kazalniki so bistvenega pomena, saj kažejo na zavezujoč del uresničevanja ukrepov, po njih se meri uresničitev ukrepov po petletki.

Ukrepi so po teži med seboj enakovredni: zaporedje ukrepa ne pomeni pomembnosti ukrepa, sledi sosledju področij, ki jih prioritetni ukrep pokriva.

Ukrepe se uresničuje v celoti ali postopoma preko **letnih načrtov**, pri čemer se uporabljajo različne za izvedbo ukrepa primerne metode. Za reševanje kompleksnih ukrepov je včasih priporočljivo oblikovanje **delovne skupine** s ključnimi deležniki in zainteresiranimi posamezniki za področje ukrepa (primer takšne delovne skupine bi bila lahko delovna skupina za področje dolgotrajne oskrbe, delovna skupina za informiranje ipd.).

Po petih letih izvajanja ukrepov se izvede temeljitejša evalvacija in pripravi prioritete ukrepe za naslednjih 5 let.

Kljub temu, da so prioritetni ukrepi zavezujoči, se lahko kadarkoli doda nove ukrepe glede na okoliščine in priložnosti, ki se lahko sproti pojavijo in jih je potrebno izkoristiti, da ne gredo mimo. Prav tako je potrebno upoštevati izjemne okoliščine, zaradi katerih se izvajanje katerega izmed ukrepov ustavi, podaljša ali preloži, za kar pa je seveda potrebna tehtna obrazložitev.

Pregled ukrepov za obdobje 2026 - 2031

PRIORITETNI UKREPI

- U1** Ukrepati v smeri povezovanja vseh programov dolgotrajne oskrbe v humano in vzdržno integrirano celoto, ohranjanje in skrb za kakovost mreže programov ter skrb za učinkovito implementacijo zakona o dolgotrajni oskrbi na lokalni ravni.
- U2** Razširitev ponudbe dnevnega varstva, oskrbe na domu, oskrbovanih stanovanj in drugih storitev dolgotrajne oskrbe v smeri izboljšanja kakovosti in dopolnjevanja mreže programov.
- U3** Podpirati družinske oskrbovalce.
- U4** Vzdrževati obstoječih programe za vključevanje starejših v življenje skupnosti, nadgradnja mreže programov ter skrb za vidnost programov.
- U5** Zmanjševati osamljenosti starejših s krepitvijo rednih oblik druženja in prostovoljstva ter skrb za prostovoljstvo.
- U6** Spodbuditi večanje organiziranih oblik druženj, izobraževanj in srečevanj po krajevnih skupnostih.
- U7** Razvoj učinkovitejšega, dostopnejšega in starejšim prilagojenega sistema obveščanja in ozaveščanja.
- U8** Izboljšanje dostopnosti in digitalne pismenosti med različnimi skupinami starejših občanov.
- U9** Vzpostavljati in podpirati različne oblike bivanja starejših ter sistematičen pristop na področju urejanja bivališč za starejše.
- U10** Ustanovitev komisije za odkrivanje in preprečevanje skrite revščine.
- U11** Spodbujanje medgeneracijskega sodelovanja in sožitja.
- U12** Poskrbeti za povezovanje Strategije starosti prijazne občine Postojna z vsemi obstoječimi in prihodnjimi Strategijami, projekti in načrti v občini Postojna.
- U13** Izboljšanje mobilnosti in varnosti v prometu starejših v občini Postojna.
- U14** Postati član Slovenske in Svetovne mreže starosti prijaznih mest in občin ter izpolnjevati pogoje mreže (ukrepi programa starosti prijaznih mest in občin).

6.1. Podrobna opredelitev ukrepov za obdobje 2026 - 2031

UKREP 1	Ukrepati v smeri povezovanja vseh programov dolgotrajne oskrbe v humano in vzdržno integrirano celoto, ohranjanje in skrb za kakovost mreže programov ter skrb za učinkovito implementacijo zakona o dolgotrajni oskrbi na lokalni ravni
Na katere cilje odgovarja	C1 (v celoti)
Na katere izzive in potrebe odgovarja	razvoj integrirane dolgotrajne oskrbe: preprečevanje razdrobljenosti, nepreglednosti, slabe dostopnosti storitev ter prizadevanja za finančno, kadrovsko in finančno vzdržno dolgotrajno oskrbo
Opis ukrepa	
<p>Nadaljevanje vzdrževanja obstoječih programov in storitev oskrbe ter skrb za njihov razvoj</p> <p>Občina že v veliki meri podpira storitve oskrbe, in sicer tako tisto, kar je zakonodajno določeno, zagotavlja pa tudi dodatno financiranje. Glede na to, da se populacija stara, bodo potrebe po dolgotrajni oskrbi kronično bolnih, invalidnih in starostno onemoglih ljudi vse večja. Zato je v okviru aktivnosti predvideno vzdrževanje obstoječih programov, obenem pa potreben tudi redni razmislek o načinu vzdrževanja in v katero smer razvijati obstoječe in nove storitve, da bodo kadrovsko, finančno in humano vzdržne ter ugotovitve uresničevati v okviru ukrepa 2.</p>	
<p>Skrb za dobro informiranost občanov o obstoječih programih in storitvah oskrbe</p> <p>Poleg finančne podpore programom je potrebna tudi večja podpora pri promociji obstoječih programov, ki bo potekala tako preko medijev, kot dogodkov ali iskanja novih načinov (glej ukrep 7). V kolikor se bo občina odločila za izvajanje aktivnosti pred-upokojitvenih seminarjev, so le-ti lahko odličen način za promocijo obstoječih aktivnosti novim upokoјencem.</p>	
<p>Strateško načrtovanje implementacije zakona</p> <ul style="list-style-type: none"> - Priprava akcij ozaveščanja ljudi, kjer bo na razumljiv način napisano ali predstavljeno kaj občanom po zakonu pripada in kakšni so postopki. - Poskrbeti za kakovostno implementacijo posameznih korakov, ki jih zakon predvideva s pomočjo pregleda dobrih praks, posvetovanja z drugimi občinami in/ali strokovnjaki. - Podpirati izobraževanje zaposlenih v občinski upravi in vseh tistih deležnikov, ki izvajajo specifične naloge na področju integrirane dolgotrajne oskrbe in implementacijo zakona. - Skrb za medsebojno povezovanje izvajalcev in programov v celoto v luči integrirane dolgotrajne oskrbe. Npr. povezovanje deležnikov preko organiziranih rednih srečanj, delovne skupine, delo za zagotavljanje finančno, kadrovsko in humano vzdržne dolgotrajne oskrbe. 	
<p>Dodatne aktivnosti:</p> <p>➤ Skrbeti za reševanje in preprečevanje kadrovske problematike v oskrbi in zdravstvu na območju občine, skrb za promocijo in privlačnost poklicev v dolgotrajni oskrbi: povečati prepoznavnost teh poklicev, dolgoročno izboljšati položaj teh poklicev v družbi, ugodnosti in dodatna izobraževanja za zaposlene, občasne poizvedbe o potrebah, željah in zmožnostih zaposlenih, javna priznanja in pohvale zaposlenim, financiranje Nacionalne poklicne</p>	

<p>kvalifikacije (NPK), štipendiranje deficitarnih poklicev ipd.; poskrbeti za sodelovanje občine, delodajalcev in izobraževalnih ustanov na tem področju.</p> <p>➤ Glede na smiselno ustanoviti »zavod za starejše«, pod okriljem katerega deluje več storitev in programov. Zavod bi skrbel za integriranost dolgotrajne oskrbe v občini. Pod okriljem takega zavoda se lahko poveže različne storitve kot na primer prevoze za starejše, storitve v domu za starejše (tudi dodatne, kot je fizioterapija, hišniška pomoč), pomoč starejšim pri manjših opravilih, družabništvo in skrb za socialno vključenost, info točko, pa tudi oskrbovana stanovanja, dnevne centre itd.</p>	
Potrebni viri	<p>Stroški dela: občinska uprava, po potrebi zunanji izvajalci.</p> <p>Glede na dogovor: Stroški akcij ozaveščanja in promocijskih kampanj, stroški za izobraževanje (npr. dodatna izobraževanja za zaposlene, štipendije ali financiranje NPK), zagonska sredstva za podporo izvajalcem dolgotrajne oskrbe, zagonski in po možnosti stroški delovanja posebnega zavoda za starejše.</p>
Nosilec	Občina Postojna
Sodelujoči	Dom upokoencev Postojna, Talita Kum zavod Postojna, Zavod Pristan, Center za socialno delo Primorsko - Notranjska (vstopne točke), družinski oskrbovalci, Zdravstveni dom dr. F. Ambrožiča Postojna, lokalna akcijska skupina starosti prijazne občine Postojna, po potrebi zunanji strokovni svetovalec
Kazalniki za obdobje 5 let	<ul style="list-style-type: none"> - Ohranjena ali povečana vsota proračunskih sredstev namenjenih storitvam in programom oskrbe v petih letih, - 5 internih srečanj občinske uprave (sami in/ali z delovno skupino in/ali s strokovnjaki, za kakovostno implementacijo zakona o dolgotrajni oskrbi, sodelovanju in integraciji storitev oskrbe ter preverjanje možnosti razvoja novih programov oskrbe, - izpolnjena min. 2 kazalnika rezultata, določena na internih srečanjih občinske uprave (glej zgornji kazalnik), - 3 izvedene akcije ozaveščanja (na različne načine) za izboljšanje dostopnosti informacij na temo zakona o dolgotrajni oskrbi oziroma o dolgotrajni oskrbi na sploh.
Komentar	/

UKREP 2	Razširitev ponudbe dnevnega varstva, oskrbe na domu, oskrbovanih stanovanj in drugih storitev dolgotrajne oskrbe v smeri izboljšanja kakovosti in dopolnjevanja mreže programov
Na katere cilje odgovarja	C1 (1.1., 1.2., 1.4, 1.5, 1.6, 1.7)
Na katere izzive in potrebe odgovarja	potrebe po dnevnem varstvu za različne posebne skupine starejših uporabnikov (demenca, telesna oslabelost, ...) in za starejše izven mesta Postojna
Opis ukrepa	
<p>Razširitev ponudbe dnevnega varstva</p> <p>V občini Postojna deluje dnevno varstvo v okviru Doma upokojencev Postojna, ki je pripravljen svojo ponudbo razširiti, vendar trenutno nima prostorskih možnosti. V okviru priprave nove stavbe doma bi bilo potrebno poskrbeti, da bodo prostorske možnosti (prostor za aktivnosti in dodatna soba za počitek oseb, ki pridejo v dnevno varstvo) večje kot je trenutno predvideno, tako po številu, ki jih lahko dnevno varstvo sprejme, kot po ustreznosti prostorov. Potreben je tako prostor za aktivnosti kot dodaten prostor za počitek oseb, ki obiskujejo dnevno varstvo), saj se je pri študiji pokazalo, da so potrebe in zanimanje zelo velike. Prav tako bo v okviru ukrepa potekal razmislek, kako dnevno varstvo približati ljudem, ki živijo izven mesta Postojna. V okviru priprave Strategije smo prišli do naslednjih ugotovitev: za začetek bi lahko organizirali tarčni prevoz do obstoječega oziroma novega dnevnega varstva s povečanimi kapacitetami; smiselno bi bilo razmisliti tudi o drugih oblikah dnevnega bivanja, npr. za osebe z demenco ali pa za osebe, ki so sicer še sorazmerno samostojne, vendar že potrebujejo neko varno okolje z dnevno rutino in več socialnimi stiki, npr. ob začetku demence, za vdovce, osamljene starejše. Potrebno bi bilo tudi nočno varstvo, npr. za osebe z demenco, da si svojci ponoči lahko odpočijejo. Občani pa si želijo, da bi takšne oblike bile na voljo tudi izven mesta Postojne, v kateri od krajevnih skupnosti. Pri tem je potrebno upoštevati, da je organizacija kakršnegakoli dnevnega varstva ali dnevnega bivanja finančno in kadrovsko zahteven projekt, tako da je potrebno že od začetka misliti tudi na trajnost in vzdržnost programa. Zaenkrat se v Sloveniji obnese takšna oblika samo v povezavi z drugimi programi (npr. domom upokojencev). Perspektivna pa je tudi praksa iz tujine in delno iz Slovenije: adaptacija večje stanovanjske hiše, v kateri so tako stanovanja kot prostor za dnevno bivanje, pri čemer je ponovno potrebno poskrbeti za vzdržnost delovanja v povezavi z drugimi deležniki.</p>	
<p>Razširiti ponudbo oskrbe na domu</p> <p>Aktivnost se izvaja z namenom izboljšanja dostopnosti, raznolikosti in zmanjševanja čakalnih vrst za storitev oskrbe na domu v občini Postojna. Potrebno je preveriti možnosti ali bi se dalo: dopolniti pestrost ponudbe na domu z dodatnimi storitvami: delovna terapija, fizioterapija, možnost oskrbe 24/7, večerni in včasih nočni čas, tudi če bi bilo potrebno višje doplačilo, hišniška pomoč oziroma pomoč pri manjših hišnih opravilih.</p> <p>- uvajati kreativne rešitve za izboljšanje pestrosti in dostopnosti storitev z združevanjem in prerazporejanjem storitev, npr. podpreti da kombi, ki po krajevnih skupnostih dostavlja hrano, opravlja še druge funkcije, kot so informiranje ipd. Vključiti in podpreti gostince pri nujenju toplega obroka na domu starejšim, nove rešitve tudi pri dostavi živil in čiščenju bivališč starim ljudem. S tem bi tudi razbremenili izvajalce oskrbe na domu. Pri tem je potrebno tudi preveriti ali bi lahko kako ponovno vzpostavili »Mobilni tim za rehabilitacijo«, ki je projektno deloval</p>	

med letoma 2021 in 2023, saj so bili rezultati zelo dobri in kažejo tako na velike potrebe kot na že preizkušeno rešitev.

Skrb za dobre prostorske pogoje dela v Domu upokojencev Postojna ter skrb za dobro sodelovanje med domovi v občini in lokalno skupnostjo

Glede na to, da se pripravlja nova stavba Doma upokojencev, bo lokalna skupnost usmerila tako politične, strokovne kot civilne moči v to, da bo dom zgrajen po sodobnih evropskih konceptih doma pete generacije. S tem bi dom z vidika funkcionalnosti, osvetljenosti sob in videza stavbe v celoti v skladu s kulturno podobo kraja lahko služil svojemu namenu in bil v ponos kraju. Devet od desetih stanovalcev v enoposteljnih sobah je danes osnovno strokovno merilo za kakovostno oskrbo v ustanovi v tujini. V Sloveniji je realnost še zelo drugačna, dejstvo pa je, da je dragocena vsaka enoposteljna soba več. Poleg tega pa novejša generacija domov dajejo prednost manjšim bivanjskim enotam, ki v čim večji meri posnemajo ljudem domače bivalno okolje. Pomembno je upoštevati tudi sodobne arhitekturne smernice na področju dela z demenco. Za povezovanje doma z lokalno skupnostjo pa je pomemben tudi arhitekturni vidik. Potrebno se je vprašati kaj je lahko v domu ali v njegovi neposredni bližini takega, kar privabi širšo lokalno skupnost, da se tam zadržuje. To je lahko dobra gostinska ali barska ponudba, fitnes center, igrala za otroke ipd. V vse te vidike je smiselno vključiti lokalno akcijsko skupino starosti prijazne občine Postojna, saj so v njej vsi deležniki s tega področja, vključno z vodstvom Doma upokojencev Postojna.

S tem povezana aktivnost: **Poskrbeti, da bodo stavbno zemljišče ob Domu upokojencev Postojna prostor povezovanja generacij in kakovostnega staranja tako, da:**

- bo odgovorni na občini seznanjen s spoznanji iz te Strategije,
- bo lokalna akcijska skupina SPO Postojna ali po potrebi nova delovna skupina sodelovala pri načrtovanju zemljišča, ki bo skladno z dosedanjimi ugotovitvami iz te Strategije,
- se bo vzporedno poleg načrtovanja gradnje (trdih programov) poskrbelo tudi za vsebine (mehki programi), ki potekajo v objektih in na površinah,
- se bo načrtovalo arhitekturo javnih stavb v dialogu z izvajalci aktivnosti: npr. društveni prostori, dnevni centri, ob upoštevanju dobre prakse slovenske in svetovne mreže starosti prijaznih mest in občin.

Nadgradnja in okrepitev dela paliativnega tima in Hospica v občini Postojna

Izboljšanje ozaveščenosti prebivalcev na področju paliativne oskrbe. V okviru te aktivnosti bo potekalo srečanje lokalne akcijske skupine Starosti prijazne občine Postojna s Hospicem in paliativnim timom Postojna. Preverili bomo tudi možnosti večje aktivnosti Hospica v občini znotraj njegovega obstoječega delovanja ter večjo povezanost med paliativnim timom in Hospicem.

Vzpostavljanje in skrb za trajnost varovanih stanovanj za starost

Občina je že pridobila investitorja za gradnjo 50 varovanih stanovanj, predvideno do konca leta 2027. Za ohranitev namena teh stanovanj bo imela občina predkupno pravico do nakupa stanovanj, v proračunu pa rezervirana sredstva za odkup. Tako bodo stanovanja v lasti občine in bo z njimi upravljala po sodobnih usmeritvah varovanih stanovanj po principu najemnega odnosa, z ustreznimi kriteriji za upravičenost, ki niso enaki kot v primeru najemnih socialnih stanovanj. Po potrebi bo občina iskala tudi druge možnosti za izgradnjo varovanih stanovanj.

Dodatne aktivnosti:

- **Organizacija pomoči starejšim pri manjših opravilih.** Ena od možnosti je organizacija prostovoljske pomoči pri manjših hišnih ali gospodinjstskih opravilih za starejše ljudi, ki sami ne zmorejo več določenih del doma, na vrtu ali v okolici; obsega lahko tudi spremljanje po

<p>nakupih. Vzpostavitev takšnega prostovoljstva in koordinacija tovrstne prostovoljske pomoči v Sloveniji še ni zelo razširjena. Lahko se vzpostavi v okviru obstoječih organizacij ali na novo, v vsakem primeru pa je precej kompleksna. Potreben je dobro izbran in usposobljen koordinator, protokol, ki preprečujejo zlorabe na eni in drugi strani, usklajevati povpraševanje in ponudbo, pridobivati prostovoljce ipd. Zato je potreben večji kadrovski vložek in skrbno načrtovanje. Razen prostovoljske pomoči je možna tudi organizacija profesionalne pomoči ali pa povezovanje s privatnim sektorjem (npr. sofinanciranje storitev).</p>	
Potrebni viri	<p>Stroški dela (občinska uprava, po potrebi zunanji izvajalci).</p> <p>Glede na dogovor: Stroški akcij ozaveščanja in promocijske kampanje, stroški za izobraževanje, npr. dodatna izobraževanja za zaposlene, štipendije ali financiranje NPK, zagonski in po možnosti obratovalni stroški posebnega zavoda za integrirano oskrbo Zavoda za starejše</p>
Nosilec	Občina Postojna
Sodelujoči	<p>Dom upokojencev Postojna, Talita Kum zavod Postojna, Zavod Pristan, Območni odbor Primorsko-notranjska Slovenskega društva Hospic, Center za socialno delo Primorsko - Notranjska (vstopne točke), družinski oskrbovalci, Zdravstveni dom dr. F. Ambrožiča Postojna, lokalna akcijska skupina starosti prijazne občine Postojna, po potrebi zunanji strokovni svetovalec</p>
Kazalnik	<ul style="list-style-type: none"> - Povečano število razpoložljivih mest v dnevnem varstvu v občini, - določen in realiziran en način razširitve ponudbe oskrbe na domu, - odposlano pismo, ki ga pripravi lokalna akcijska skupina v sodelovanju z direktorico Doma upokojencev Postojna in s podporo župana o željah glede prostorskega in programskega načrtovanja nove stavbe Doma upokojencev, - realizirano vsaj eno srečanje s člani lokalne akcijske skupine SPO Postojna na temo načrtovanja občinskega stavbnega zemljišča ob Domu upokojencev, - napisano pismo o nameri odgovornega na občinski upravi za načrtovanje in realizacijo projektov na občinskem stavbnem zemljišču: Katera spoznanja iz te Strategije in kako bodo konkretno upoštevana pri načrtovanju projektov na omenjenem občinskem zemljišču, - realizirano eno srečanje s člani lokalne akcijske skupine SPO Postojna s paliativnim timom Postojna in Hospicem za preučitev možnosti za izboljšanje prepoznavnosti, nadgradnjo delovanja in sodelovanja, - rezervirana sredstva za odkup varovanih stanovanj v občinskem proračunu, - dobro izdelani kriteriji za najem odkupljenih varovanih stanovanj, pri čemer bo imela lokalna akcijska skupina SPO Postojna svetovalno funkcijo.
Komentar	/

UKREP 3

Podpirati družinske oskrbovalce

Na katere cilje odgovarja	C1 (1.3, 1.7., 1.8.), tudi C2 (2.3., 2.4., 2.8., 2.9., 2.10), C8 (8.2., 8.3.)
Na katere izzive in potrebe odgovarja	<ul style="list-style-type: none"> - Izgorevanje in pomanjkanje informacij med družinskimi oskrbovalci, - pomanjkanje uporabnega in celostnega usposabljanja za družinske oskrbovalce, - nehoteno nasilje nad starejšimi ljudmi na njihovih domovih s strani oskrbovalcev zaradi njihove izčrpanosti.
Opis ukrepa	
<p>V Sloveniji skrbi za starostno onemogle, kronično bolne ali invalidne družinske člane, sorodnike, prijatelje, sosede, znanke vsak deseti državljan. Nekateri se v vlogi družinskega oskrbovalca znajdejo čez noč, nekateri so v tej vlogi dolga leta, velikokrat je delo izčrpavajoče, človek nima ustreznih kompetenc in težko je priti do ustreznih informacij. Ukrepi za podporo družinskim oskrbovalcem določa naslednje možnosti ukrepanja:</p> <ol style="list-style-type: none"> Temeljno usposabljanje za družinske in druge neformalne ter dodatna usposabljanja za družinske oskrbovalce: Temeljno usposabljanje obsega širok nabor tem ter učenje praktičnih veščin o oskrbi: o negi svojca, o komunikaciji s starejšim človekom, ravnanjih z dementnimi svojci, skrbi zase, o umiranju in žalovanju ipd. Potekati mora v manjši skupini (ne več kot 25 udeležencev); obenem je potrebno zagotoviti, da ne gre zgolj za predavanja. V okviru tega ukrepa bodo v občini Postojna potekala dva do tri temeljna usposabljanja ter nekaj dodatnih usposabljanj, tudi v več krajevnih skupnostih. Skupine svojcev: To so skupine za samopomoč, namenjene psihološki opori med družinskimi oskrbovalci, pa tudi izmenjavi informacij, skupnemu reševanju dilem in vprašanj, poglobljanju določenih vidikov oskrbe. Moderira jo lahko strokovni delavec ali pa prostovoljec, pri čemer le-ta nujno potrebuje določeno usposobljenost za to vlogo in strokovno oporo. Aktivnost se lahko vzpostavi v okviru prejšnje alineje: temeljnega usposabljanja za družinske in druge neformalne oskrbovalce. Sistematično informiranje družinskih oskrbovalcev ter skrb za njihovo identificiranje: Ozaveščanje skupnosti za izboljšanje prepoznavnosti družinskih oskrbovalcev preko lokalnih medijev (mdr. v novo nastali spletni podstrani in rubriki občinskega glasila: Starosti prijazna občina Postojna) in drugih kanalov, organizacija akcije ob 6. oktobru, Evropskem dnevu neformalnih oskrbovalcev ipd. To ne zahteva večjega finančnega in kadrovskega vložka, priporočljivo pa je redno izvajanje. Korak naprej je vzpostavitev seznama družinskih oskrbovalcev in tarčno informiranje le-teh preko posebnega novičnika. Priznanja, ugodnosti in dodatne aktivnosti in storitve za oskrbovalce: Razvedrilne in razbremenilne dejavnosti, uvedba bonitet za oskrbovalce ipd. 	
Potrebni viri	<p>Stroški dela - občinska uprava, zunanji izvajalci temeljnega usposabljanja.</p> <p>Glede na dogovor: stroški usposabljanja in strokovnega spremljanja skupin za samopomoč, stroški informiranja in ozaveščanja, eventualni dodatni stroški v primeru uvedbe bonitet ali dodanih razvedrilnih ali razbremenilnih dejavnosti...</p>
Nosilec	Občina Postojna
Sodelujoči	zunanji izvajalec, lokalna akcijska skupina starosti prijazne občine Postojna

Kazalnik	<ul style="list-style-type: none"> - Izvedeno vsaj eno temeljno usposabljanje za družinske oskrbovalce: v skupini do 25 udeležencev, po delavniški metodi, z 8 do 11 srečanji (npr. usposabljanje za družinske in druge neformalne oskrbovalce®), - izvedena vsaj tri delavniško - izobraževalna srečanja za družinske oskrbovalce v krajevnih skupnostih izven mesta Postojna, - objavljenih vsaj pet prispevkov za družinske in druge neformalne oskrbovalce, za ozaveščanje o tej tematiki.
Komentar	Za aktivnost se bodo iskala projektna sredstva, v kolikor pa se le-ta ne najdejo, bo aktivnost financirana iz proračunskih sredstev.

UKREP 4	Vzdrževati obstoječih programe za vključevanje starejših v življenje skupnosti, nadgradnja mreže programov ter skrb za vidnost programov
Na katere cilje odgovarja	C2 (2.1., 2.3., 2.9., 2.9., 2.10), C4 (4.1, 4.2)
Na katere izzive in potrebe odgovarja	<ul style="list-style-type: none"> - Potreba po aktivnem in zdravem staranju, - potreba po druženju in socialnih mrežah tako tistih starejših, ki so še zdravi, kot tistih, ki že potrebujejo oskrbo.
Opis ukrepa	
<p>Nadaljevanje vzdrževanja obstoječih programov</p> <p>Ohranjati obstoječe socialne mreže in aktivnosti, za katera poskrbijo društva in druge organizacije je za občino vitalnega pomena. Občina že v veliki meri podpira programe s področja športa, kulture, humanitarnih dejavnosti, izobraževanja odraslih, ki se nanašajo na vsebine starosti prijazne občine. Poleg ohranjanja denarnih sredstev za podporo organizacijam je potreben tudi reden sistematičen razmislek o tem kako vzdrževati in v katero smer razvijati mrežo programov. Pri tem je smiselno vključevati izvajalce ter črpati usmeritve iz Študije staranje in medgeneracijsko sožitje v občini Postojna.</p>	
<p>Uvesti program Šola zdravja v občini</p> <p>V občini Postojna bomo organizirali izvajanje programa Šola zdravja, ki spodbuja telesno dejavnost, druženje in zdrav življenjski slog prebivalcev. Program temelji na jutranji telovadbi na prostem po metodi "1000 gibov", namenjeni vsem generacijam, zlasti starejšim. Telovadbo vodijo usposobljeni prostovoljci. Aktivnost bo pripomogla k izboljšanju fizične pripravljenosti, večji socialni povezanosti in splošnemu boljšemu počutju občanov. Na slovenski ravni program izvaja Društvo Šola zdravja, neprofitna nevladna organizacija.</p>	
<p>Skrb za dobro informiranost občanov o obstoječih programih vključevanja starejših v življenje skupnosti in manjšanje osamljenosti.</p> <p>Poleg finančne podpore programom je potrebna tudi večja podpora pri promociji obstoječih programov: le-ta bo potekala tako preko medijev, kot dogodkov ali iskanja novih načinov (glej ukrep 7). V kolikor se bo občina odločila za izvajanje aktivnosti pred-upokojitvenih seminarjev, so le-ti lahko odličen način za promocijo obstoječih aktivnosti novim upokojevcem.</p>	
<p>Skrb za ustrezne prireditve za starejše</p> <p>Potrebne so tako prireditve namenjene samo starejšim kot takšne za vse generacije. V kolikor so namenjene starejšim bo poskrbljeno, da potekajo ob primernih urah za starejše ter da se organizira zanje prevoz in se omogoči oziroma spodbudi tudi udeležbo tistih, ki po navadi niso aktivni (npr. preko društev, Sopotnika).</p>	

Izvajanje programov s področja preprečevanja nasilja in preprečevanja omam med starejšimi: Nasilje nad starejšimi ima veliko obrazov: lahko se kaže kot zanemarjanje, telesno nasilje, psihično ali finančno nasilje. Cilj lokalne skupnosti je ničelna toleranca do nasilja; zato so potrebne delavnice tako na temo kaj storiti v primeru storjenega nasilja, še bolj pa preventivne delavnice, npr. na teme: varnost na spletu, varnost na ulici, kako se ubraniti vsiljivim trgovcem, pravočasno urejanje dedovanja in drugi ukrepi za zmanjševanje finančnega nasilja in nasilja doma. Pri tem so bolj učinkovite delavnice z manjšim številom udeležencev (do 15), v primerjavi s predavanji in frontalno metodo dela.

Dodatne aktivnosti:

- Možnost izvedbe **pred-upokojitvenega seminarja**. Gre za usposabljanje delavcev za boljši prehod v obdobje po upokojitvi, kjer na delavniških srečanjih udeleženci pogledajo v svojo preteklost, sedanost in prihodnost ter razmislijo o željah in možnostih, ki jim ta prinaša. V okviru starosti prijaznih občin je takšno usposabljanje tudi dobra vstopna točka za seznanitev ljudi z možnostmi za vključitev v obstoječe organizacije in programe Starosti prijazne občine. Za izvajanje te aktivnosti se lahko poveže z lokalnimi podjetji in drugimi večjimi zaposlovalci, pri katerih se preveri tudi možnost (so)financiranja takega usposabljanja.
- **Iskati možnosti za aktivacijo starejših pri uresničevanju skupnega dobrega** pri obstoječih občinskih ciljih, akcijah in projektih, npr. čistilne akcije, varovanje okolja, turizem, samooskrba ipd. Iskanje področij, kjer bi bilo še posebej koristno in potrebno delo starejših za skupno dobro v občini Postojna. Možnost uresničitve: v vsakem letnem načrtu določiti, kaj to pomeni za tekoče leto, spodbujati starejše k delu za skupno dobro preko občinskih razpisov.

Potrebni viri	Stroški dela občinske uprave Stroški (so)financiranja programov s področja sociale: tistih, ki se nanašajo na starejše in medgeneracijsko solidarnost ter kulturnih prireditev namenjenih starejšim.
Nosilec	Občina Postojna
Sodelujoči	- Izvajalci programov s področja socialnega varstva: tistih, ki se nanašajo na starejše in medgeneracijsko solidarnost, - lokalna akcijska skupina kot celota.
Kazalnik	- Ohranjena ali povečana vsota proračunskih sredstev namenjenih programom za vključevanje starejših v življenje skupnosti in zmanjševanje osamljenosti v petih letih, - uveden program Šola zdravja v občini, - enkrat tekom obdobja se pregleda vse obstoječe financirane programe, se z izvajalci pogovori o potrebah in možnostih ter ciljih Strategije starosti prijazne občine in po potrebi uvede kakšno spremembo na področju financiranja, - vpeljan vsaj en nov mehanizem za izboljšanje prepoznavnosti obstoječih programov za vključevanje starejših v življenje skupnosti in zmanjševanje osamljenosti, - izvedeno eno usposabljanje na temo preprečevanja nasilja nad starejšimi.
Komentar	Ukrep se povezuje z ukrepom številka 7.

UKREP 5	Zmanjševati osamljenosti starejših s krepitvijo rednih oblik druženja in prostovoljstva ter skrb za prostovoljstvo
Na katere cilje odgovarja	C2 (2.2, 2.3, 2.4, 2.5., 2.9.), C3 (3.2)
Na katere izzive in potrebe odgovarja	Premalo povezanosti, druženja in drugih dejavnosti, ki preprečujejo osamljenost; potrebno je iskati načine, da bi bili starejši ljudje redneje vključeni, posebej tisti, ki so večinoma sami. Potreba po lepem, rednem človeškem stiku, potreba po dajanju in prejemanju.
Opis ukrepa	
<p>Vzpostaviti prostovoljstvo v obliki pogovornih skupin in družabništev za kakovostno staranje</p> <p>Program v kraju razvija prostovoljstvo, ki dokazano zmanjšuje osamljenost, saj odgovarja na nematerialne socialne potrebe starih ljudi, zlasti po osebnem medčloveškem odnosu, po predajanju življenjskih izkušenj in spoznavanju posebnih zmožnosti in možnosti v starosti ter pomaga utrjevati zdrav življenjski slog. V njem se prostovoljci usposobijo za ustanovitev in vodenje tedenskih srečanj majhne pogovorne skupine starejših v neposredni okolici svojega doma ali druženja v obliki družabništva. Namenjen je tako obstoječim prostovoljcem, da svoje delo obogatijo kot novim prostovoljcem, pri čemer je potrebno nameniti posebno pozornost iskanju novih prostovoljcev v različnih krajevnih skupnostih. Ta del ukrepa bi se strateško lahko povezoval z ukrepom številka 6; skušali bi pridobiti po dva prostovoljca na krajevno skupnost, tako bi skupine lahko potekale v različnih krajevnih skupnostih.</p>	
<p>Skrb za izobraževanje, povezovanje in podporo vseh prostovoljcev, ki delajo na področju staranja in sožitja</p> <p>Prostovoljstvo je ena izmed pomembnih oblik družbeno koristnega dela, pri tem pa velja, da morata imeti od prostovoljskega dela približno enako korist prostovoljec in tisti, ki zanj dela. Za organizirano prostovoljsko pomoč se je danes nujno potrebno usposobiti in se nato ob prostovoljskem delu stalno izpopolnjevati. Za ohranjanje zdravega prostovoljstva in prostovoljske kondicije je potrebna organizirana podpora prostovoljcem. Dandanes se ob hitrih družbenih spremembah tudi prostovoljstvo spreminja, zato je potrebna promocija prostovoljstva, njegovo vzdrževanje in nadaljnji razvoj.</p> <p>V okviru tega ukrepa se priporoča za vse prostovoljce, ki delajo s starejšimi, organizirati redna intervizijska/izobraževalna/supervizijska srečanja (mesečna, dvomesečna ali štirikrat letno) za izmenjavo izkušenj in pridobivanje novega znanja. Za večjo promocijo prostovoljstva se lahko organizira letno srečanje prostovoljcev z izobraževalno-razvedrilno noto, ker prostovoljci med drugim tudi prejmejo promocijski material.</p>	
<p>Dodatne aktivnosti:</p> <p>➤ Vzpostavitev rednega klicanja starejših, ki so v nevarnosti osame.</p>	
Potrebni viri	stroški dela občinske uprave stroški organizacije srečanj za prostovoljce, po potrebi promocijskega materiala, stroški usposabljanja za voditelje pogovornih skupin za kakovostno staranje
Nosilec	Občina Postojna

Sodelujoči	Organizacije, ki delajo s starejšimi ali na področju medgeneracijskega sožitja
Kazalnik	<ul style="list-style-type: none"> - Organizirani vsaj dve srečanja prostovoljcev, ki delajo na področju staranja in sožitja z izobraževalno-razvedrilno noto v petletnem obdobju, - pripravljeni in razdeljeni promocijski material za prostovoljce, - vzpostavitev prostovoljstva v obliki pogovornih skupin za kakovostno staranje.
Komentar	Za aktivnost se bodo iskala projektna sredstva, sicer bo aktivnost financirana iz proračunskih sredstev.

UKREP 6	Spodbuditi večanje organiziranih oblik druženj in srečevanj po krajevnih skupnostih
Na katere cilje odgovarja	C2 (2.5, 2.3, 2.6, 2.7, 2.8., 2.9.), C3 (3.1., 3.2., 3.5), C5 (5.1., 5.2., 5.4. in 5.5.)
Na katere izzive in potrebe odgovarja	Še posebej zaradi velikosti občine in večjega števila krajevnih skupnosti obstaja potreba po večjem dosegu starejših občanov, ki živijo po krajevnih skupnostih ter povečanju aktivnosti, ki so bližje njihovih domov.
Opis ukrepa	
<p>Spodbujati aktivnosti za področje staranja in sožitja med generacijami v krajevnih skupnostih preko občinskega razpisa</p> <p>Občina bo pripravila nov razpis z dobro dodelanimi kriteriji, skladnimi z ugotovitvami Strategije, ki bo spodbujal aktivacijo občanov, da v svoji krajevni skupnosti organizirajo dejavnosti in dogodke namenjene vključevanju starejših in medgeneracijskemu povezovanju. Kriteriji bodo dobro opredeljeni, kakšne vrste aktivnosti imajo prednost in za koga: to bodo aktivnosti, ki promovirajo akcije in delo za skupno dobro, spodbujajo spoštovanje med generacijami, ki pomagajo k aktivaciji starejših s specifičnimi znanji, da le-te delijo z ostalimi, sosedski dogodki s povezovalno-razvedrilno-informativno noto, medgeneracijsko vključevanje priseljencev v življenje skupnosti itd. Med drugim bo v pogojih za prejem sredstev opredeljeno tudi, da bo vsak prejemnik sredstev v svoj program vključil tudi informiranje udeležencev aktivnosti o izbranih pomembnih novicah ali kontaktih starosti prijazne občine.</p>	
<p>Narediti pregled rabe skupnih prostorov in pregled dejavnosti po krajevnih skupnostih</p> <p>Pri tem je potrebno pregledati kdo je lastnik in na kak način s prostori upravlja, ali so primerni za druženja starejših in medgeneracijska druženja (npr. s stališča dostopnosti, ogrevanja), kako je s programom in zasedenostjo, kako je s plačilom prostorov. Hkrati bi lahko v dokument napisali tudi nekaj glavnih značilnosti krajevnih skupnosti, kaj si ljudje tam želijo in kaj jim je blizu.</p>	
<p>Dodatne aktivnosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Predstavitev programa SPO Postojna na letnih srečanjih s krajevnimi skupnostmi. Na srečanju se predstavnikom krajevnih skupnosti predstavi najprej celota programa Starosti prijazne občine Postojna, nato pa po potrebi predvsem tistih informacij, ki so najbolj 	

<p>relevantne za krajanе ali pa se najde kak drug način, kako so predstavniki krajevnih skupnosti vključeni v program (npr. preko mailing liste).</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Srečanja za koordinacijo med deležniki, ki so prisotni v krajevnih skupnostih, da si med seboj izmenjajo kontakte, se bolje razporedijo in udeležence povabijo na naslednje dogodke v njihovi krajevni skupnosti, tudi če jih sami ne bodo organizirali (npr. Ljudska univerza, Društvo upokojencev, Karitas, Rdeči križ ipd.); eventualno naredili enoten sistem koledarjev. ➤ Vzpostaviti sistem krajevnih koordinatorjev v starosti prijaznih krajevnih skupnostih. 	
Potrebni viri	Stroški dela občinske uprave sredstva za razpis
Nosilec	Občina Postojna
Sodelujoči	krajevne skupnosti
Kazalnik	<ul style="list-style-type: none"> - Izdelano kratko poročilo o pregledu rabe skupnih prostorov in dejavnosti po krajevnih skupnostih, - izpeljan občinski razpis za spodbujanje aktivnosti za področje staranja in sožitja med generacijami.
Komentar	Priporočeno je, da se v letni načrt najprej umesti aktivnost pregleda prostorov in dejavnosti po krajevnih skupnostih, naslednje leto pa izvede razpis, pri čemer kriteriji razpisa sledijo tudi ugotovitvam poročila o pregledu prostorov in dejavnosti po krajevnih skupnostih.

UKREP 7	Razvoj učinkovitejšega, dostopnejšega in starejšim prilagojenega sistema obveščanja in ozaveščanja
Na katere cilje odgovarja	C4 (4.1, 4.2, 4.3, 4.4, 4.5), posledično tudi ostali cilji
Na katere izzive in potrebe odgovarja	<ul style="list-style-type: none"> - Pomanjkanje in razdrobljenost informacij za starejše občane in njihove svojce. - Obstoje večjega števila komunikacijskih kanalov in potreba po usklajenem podajanju informacij. - Potreba po boljšem prenosu informacij med vsemi, ki delajo na področju staranja in sožitja v občini Postojna.
Opis ukrepa	
<p>Vzpostavitev rubrike Starosti prijazna občina Postojna v občinskem glasilu Prepih</p> <p>Rubrika bo vsebovala:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ kontakte, opis storitev, programov, možnosti, napovedi in novice o tem, kaj vse je v občini Postojna na voljo občanom na področju staranja, sožitja med generacijami in oskrbe, ➤ izobraževalne vsebine ter spodbudne zgodbe in prakse s teh področij, ➤ novice o delovanju Starosti prijazne občine Postojna in občasno izbrane novice o Slovenski in Svetovni mreži starosti prijaznih mest in občin. 	

Pripravo bo koordinirala občina, vendar pa bodo v pripravo rubrike vključeni tudi člani lokalne akcijske skupine starosti prijazne občine Postojna (tako s predlogi o vrsti prispevkov kot s pisanjem prispevkov).

Na podoben način bo vzpostavljena tudi **podstran Starosti prijazne občine Postojna na občinski spletni strani**.

Na strani bo opis in glavne informacije programa, povezava do pomembnih dokumentov programa (npr. Strategija starosti prijazne občine Postojna s prilogami) ter zbrane informacije s področja staranja in sožitja na enem mestu: pomembni kontakti in povezave, izobraževalne vsebine, novice in napovedi, skladno s smernicami komunikacijskega načrta. Pri tem bo potrebno poskrbeti za ažurnost objav in veljavnost kontaktov.

Vključevanje drugih različnih kanalov obveščanja:

- **Vključitev občinskega PR** oziroma pristojnih za komunikacijo v Občini v načrtno obveščanje in ozaveščanje starejših občanov.
- **Vključevanje socialnih omrežij** v obveščanje in ozaveščanje starejših občanov.
- **Vključevanje lokalne in regionalne TV in radijske postaje**, ki jih starejši redno spremljajo v informiranje in ozaveščanje o tematikah in dejavnostih Starosti prijazne občine.
- **Sistematično objavljane novic in vsebin Starosti prijazne občine Postojna na informativnih tablah in fizičnih lokacijah**, kjer se starejši pogosto zadržujejo, kot so zdravstveni dom, cerkve, trgovine, pošte in krajevne skupnosti, kjer bi se omogočilo objavo tako društvom kot posameznikom, ob primerni koordinaciji in selekciji.

Osební pristop preko društev, krajevnih skupnosti, zavoda Sopotniki itd.

Vzpostaviti mehanizme za bolj integriran sistem obveščanja, ki se dotika naslednjih področij:

- Seznam komunikacijskih kanalov oziroma obstoječih načinov obveščanja starejših,
- način povezanosti med kanali (npr. objavljane istih vsebin na različnih kanalih),
- načrt za zbiranje informacij in medsebojno informiranje deležnikov,
- načrt priprave informativnih gradiv - zloženke, letaki, grafična podoba,
- načrt za sistematično izbiro različnih vsebin, med drugim bodo v njem zbrane tudi ugotovitve iz priprave te Strategije, o čem je še posebej potrebno informirati: izobraževalne vsebine ter zgodbe in prakse s področja staranja, oskrbe in sožitja med generacijami, napovedi in novice o tem, kaj vse je v občini Postojna krajanom na teh področjih na voljo, novice o delovanju Starosti prijazne občine Postojna in izbrane novice o Slovenski in Svetovni mreži starosti prijaznih mest in občin ipd.

Pri vzpostavitvi mehanizmov in pri izvajanju je odločilno sodelovanje lokalne akcijske skupine starosti prijazne občine Postojna. Po potrebi se lahko vzpostavi informacijsko točko, ki pa deluje povezano z lokalno akcijsko skupino SPO Postojna, uresničevanjem te Strategije in skladno s spoznanji iz Študije, ki je priloga tej strategiji.

Potrebni viri	Stroški dela občinske uprave Dodatni stroški glede na opredeljene mehanizme za bolj integriran sistem obveščanja
Nosilec	Občina Postojna
Sodelujoči	lokalna akcijska skupina Starosti prijazne občine Postojna
Kazalnik	- Vzpostavljena in delujoča rubrika Starosti prijazna občina Postojna v občinskem glasilu Preprih, - vzpostavljena podstran Starosti prijazna občina Postojna na občinski spletni strani,

	- izvedeno vsaj eno srečanje lokalne akcijske skupine SPO Postojna na temo mehanizmov za bolj integriran sistem ozaveščanja, rezultat katerega bo seznam teh mehanizmov, z načrtom njegovega uresničevanja (kdo je za kaj odgovoren) in vsaj tremi kazalniki rezultata, - uresničeni kazalniki rezultata iz prejšnje točke.
Komentar	/

UKREP 8	Izboljšanje dostopnosti in digitalne pismenosti med različnimi skupinami starejših občanov
Na katere cilje odgovarja	C5 (5.1, 5.2., 5.3., 5.4., 5.5.), C3 (3.1, 3.2., 3.3), C2 (na sploh in 2.9)
Na katere izzive in potrebe odgovarja	- potreba po elektronski pismenosti starejših ljudi
Opis ukrepa	
<p>Vzpostavitev družabništva ob učenju sodobne informacijsko-komunikacijske tehnologije (IKT), ki ponuja starejšim ljudem možnost, da se ob prijetnim druženju z mladim človekom brezplačno naučijo osnov računalništva oziroma nadgradijo svoje računalniško znanje. Dijaki ali študentje se po uvodnem krajšem usposabljanju povežejo in se tedensko ali na 14 dni srečujejo s starejšim človekom in ga, glede na njegove potrebe, učijo uporabe sodobne IKT. S takšnim prilagojenim pristopom se zmanjšajo razlike med digitalno pismenostjo starejših oseb, da se lahko po tem udeležujejo delavnic na specifične teme, ki jih organizirajo različne organizacije v občini. Pri aktivnosti bi sodelovale srednje šole, Mladinski center in Klub študentov občin Postojna in Pivka.</p> <p>Izboljšanje prepoznavnosti obstoječih programov digitalnega opismenjevanja in lokacij, kjer je na voljo računalniška oprema ter po potrebi poskrbeti za dodatna mesta, kjer je starejšim na voljo digitalna oprema.</p>	
Potrebni viri	Stroški dela občinske uprave Stroški vzpostavitve družabništva ob učenju sodobne IKT
Nosilec	Občina Postojna
Sodelujoči	srednji šoli, Mladinski center, Klub študentov občin Postojna in Pivka, lokalna akcijska skupina starosti prijazne občine Postojna
Kazalnik	- Vzpostavljeno družabništvo ob učenju sodobne informacijsko-komunikacijske tehnologije tekom vsaj enega šolskega leta; vključenih vsaj 10 mladih in 10 starejših, - na spletni strani na začetku leta objavljen seznam možnosti za IKT opismenjevanje v naslednjem letu (v primeru dobrega odziva pa vsako leto).
Komentar	/

UKREP 9	Vzpostavljati in podpirati različne oblike bivanja starejših ter sistematičen pristop na področju urejanja bivališč za starejše
----------------	--

Na katere cilje odgovarja	C7 (7.1, 7.2, 7.3.)
Na katere izzive in potrebe odgovarja	<ul style="list-style-type: none"> - Potreba po cenovno dostopnih stanovanjih, - potreba po pomoči pri prilagajanju stanovanj za starost (npr. s pripomočki - držala, preureditev kopalnice, sofinanciranje ipd.), - starejši ostajajo sami v velikih hišah.
Opis ukrepa	
<p>Skrb za občinska stanovanja namenjena starejšim. V obstoječem sistemu občinskih stanovanj bo občina poskrbela za prilagoditve za starost (npr. tudi vgradnja požarnih alarmov). Adaptirali bodo starosti prijazna pritlična in druga stanovanja, ki so starejšim ljudem najbolj dostopna (npr. zaradi dvigala) ter uvedla kriterije s katerimi bodo ta stanovanja prednostno namenjena starejšim in invalidom.</p>	
<p>Podpora pri prilagajanju stanovanj za starost</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Možno sistematično ukrepanje: v prvi in drugi fazi sistematično informirati in ozaveščati občane o pomenu in možnosti prilagajanja stanovanj ter izvajati ciljne programe za prilagajanje stanovanj in hiš. V tretji fazi, ko so ljudje o tej temi že dovolj ozaveščeni, uvesti finančno spodbudo za prilagajanje stanovanj. ➤ Prilagajanje stanovanj v okviru prostovoljskega širiteljskega programa Preprečevanje padcev v starosti. ➤ Odprtje svetovalnice ali svetovalnih ur za prilagajanje stanovanj. ➤ Sofinancirati adaptacijo bivališč. ➤ Spremljati ali se na nacionalni ravni vzpostavi možnost financiranja za prilagajanje stanovanj in organiziranje pomoči občanom za koriščenje te možnosti. 	
<p>Pripraviti osnutek vsebinskega načrta za področje bivališč za starejše</p> <p>V njem so opisani koraki občine na tem področju v naslednjih letih in predvidene potrebe - sobivanje, oskrbovana stanovanja itd.</p>	
<p>Dodatno: Iskanje možnosti za vzpostavitev drugih oblik bivanja</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Informirati o alternativnih oblikah bivanja in ugotoviti ali obstaja zanimanje zanje: sobivanje starejših, sobivanje starejših in mlajših, bivanjske skupnosti za starejše, bivanje starejših na kmetiji, sobivanje mlade družine in starega človeka, subvencionirana stanovanja za ranljive skupine, povezana z mehкими vsebinami. ➤ Vzpostavljane in podpora sobivanju; Gre za skupna gospodinjstva ali stanovanjske skupnosti, v katerih si več starejših deli prostore, stroške in skrbi. Lahko pa gre tudi za medgeneracijsko prakso, da poleg starejših v takšnem kompleksu živijo tudi mladi, družine itd. Sobivanje prinaša številne prednosti: zmanjšuje občutek osamljenosti, spodbuja medsebojno pomoč in zagotavlja večjo socialno vključenost. Takšne oblike sobivanja najdemo bodisi v večjih stanovanjskih kompleksih z individualnimi enotami in skupnimi prostori, bodisi v manjših hišah, kjer si starejši delijo kuhinjo, dnevno sobo in vrt. Pri tem pa velja omeniti tudi, da je za tak način potrebna zavestna odločitev, večja mera odprtosti in fleksibilnosti, z organizacijskega vidika pa je treba poskrbeti za vzpostavitev mehanizmov za reševanja morebitnih konfliktov, skrb za dobre odnose in učinkovito dogovarjanje, na primer v obliki rednih hišnih srečanj, po možnosti s pomočjo zunanjega mediatorja. ➤ Prilagoditi eno od velikih hiš, v kateri po možnosti živi samo še en star človek ali par, tako, da bo imela prilagojena stanovanja za starost (npr. dostop brez stopnic, prilagojena oprema) in skupne prostore. V kolikor so prostori občinski, lahko služijo 	

tudi kot socialna stanovanja (za starejše) ali se obdrži eno stanovanje prosto za primere kriz (poplave, požari ipd.). Skupni prostori so lahko namenjeni tako stanovalcem kot širši soseski. Hiša lahko deluje po principu sobivanja starejših. Lahko pa se razmišlja tudi o oskrbovanih stanovanjih. Poleg stanovanj in skupnih prostorov je lahko v takšni hiši tudi dnevni center, ki pa mora biti organizacijsko vezan na oskrbovalno institucijo (oskrba na domu ali Dom za starejše), da je kadrovsko vzdržen.	
Potrebni viri	Stroški dela - občinska uprava, po potrebi zunanji izvajalci Glede na dogovor: druge vrste stroškov
Nosilec	Občina Postojna
Sodelujoči	Po potrebi Lokalna akcijska skupina SPO Postojna
Kazalnik	<ul style="list-style-type: none"> - Izvedena vsaj ena akcija ali program podpore pri prilagajanju stanovanj za starost, - pripravljen osnutek vsebinskega načrta za področje bivališč za starejše, v katerem so opisani koraki občine na tem področju v naslednjih letih in predvidene potrebe.
Komentar	/

UKREP 10	Ustanovitev komisije za odkrivanje in preprečevanje skrite revščine
Na katere cilje odgovarja	C8 (8.1), C2 (2.3., 2.9.)
Na katere izzive in potrebe odgovarja	<ul style="list-style-type: none"> - Potreba po pomoči starejšim ljudem, ki so tik nad ali pod pragom revščine, - potreba po boljšem pregledu nad starejšimi, ki potrebujejo materialno pomoč.
Opis ukrepa	
<p>Ustanovljena bo komisija, v katero bodo vključeni pristojni CSD, Rdeči križ, Karitas, Društvo upokojencev, občinska uprava, po potrebi tudi Policija in Zdravstveni dom Postojna. Delovanje komisije bo imelo več ciljev: odkrivanje in preprečevanje skrite revščine, identifikacija resnično pomoči potrebnih starejših, boljši pretok informacij in sodelovanje med vsemi, ki delajo na tem področju, izboljšanje materialne varnosti starejših na sploh. Poleg formalnih srečanj komisije (pri čemer bo imelo vsako srečanje jasno določen cilj) bo, glede na potrebe in možnosti, organizirano tudi družabno srečanje komisije, ki bo namenjeno neformalnemu povezovanju med predstavniki zgoraj omenjenih organizacij in posledično boljšemu dolgoročnemu sodelovanju. Komisija se lahko loti tudi dodatnih aktivnosti: preveriti in povečati možnosti za plačano delo starejših ter ozaveščanje starejših o realnih pravicah in možnostih dolgotrajne oskrbe.</p>	
<p>Prenova pravilnika o izredni občinski pomoči. Komisija za odkrivanje in preprečevanje revščine bo pregledala obstoječe kriterije, po katerih se dodeljuje izredna finančna pomoč in jih prilagodila skladno s potrebami, med drugim tako, da se ne podvaja z obstoječim sistemom na državni ravni ampak bolje pokrije lokalne potrebe.</p>	
Dodatno:	

➤ Povečati finančno dostopnost določenih zdravstvenih storitev (zobozdravstvo, protetika, okulistika, določena zdravila) za socialno ogrožene starostnike; morda s posebnim dobrodelnim fondom preko humanitarnih organizacij.	
Potrebni viri	Stroški dela občinske uprave
Nosilec	Občina Postojna
Sodelujoči	CSD, Rdeči križ, Karitas, Društvo upokojencev, po potrebi Policija, Zdravstveni dom Postojna
Kazalnik	<ul style="list-style-type: none"> - Minimalno 5 srečanj komisije v petletnem obdobju, pri čemer bodo srečanja v začetku bolj strnjena, - prenovljen pravilnik o izredni občinski pomoči.
Komentar	Med študijo se je med drugim izkazala potreba po finančni pomoči tudi na področju dodatnih storitev zdravstva (npr. protetika, zobozdravstvo, določena zdravila - glej tudi ukrep 1, dodatne aktivnosti).

UKREP 11	Spodbujanje medgeneracijskega sodelovanja in sožitja
Na katere cilje odgovarja	C3 (3.1, 3.2, 3.3., 3.4, 3.5)
Na katere izzive in potrebe odgovarja	<ul style="list-style-type: none"> - Potreba po več medgeneracijskega povezovanja, sodelovanja in projektov, - potreba po bolj sistemskem vključevanju mladih, ne le otrok, - povečati medgeneracijsko spoštovanje in solidarnost, - potreba po tem, da občina skrbi tudi za mlade in delovno aktivne, - spreminjanje negativnih predstav o staranju in starosti, - naložba v to, da bodo mlajše generacije pripravljene (po)skrbeti za starejše.
Opis ukrepa	
<p>Razširiti aktivnost Živa knjižnica, kjer starejši predstavijo košček svojega življenja, znanja ipd. v različne kontekste, v terminih in prostorih, kjer se nahajajo mladi, morda kasneje tudi v šolo in vrtec ali pa na prosto, in z različnim obsegom. Aktivnost bi vodil Mladinski center v sodelovanju s Klubom študentov občin Postojna in Pivka ter lokalno akcijsko skupino starosti prijazne občine Postojna.</p>	
<p>Spodbujanja prostovoljstva mladih za starejše in tako formalizirati tudi sodelovanje med mladino in starejšimi. Preko Mladinskega centra, Kluba študentov občin Postojna in Pivka ter srednjih šol bo občina spodbujala prostovoljstvo mladih za starejše. Mladim bodo sistematično predstavljene možnosti, ki so našteje pod drugimi ukrepi te strategije: družabništvo ob učenju sodobne informacijsko-komunikacijske tehnologije, prostovoljsko delo z osamljenimi starejšimi v obliki vodenja skupine ali družabništva.</p>	

Vpeljati akcijo Sopotniki za en mesec, kjer bi mlade in srednjo generacijo spodbujali, da se za mesec odločijo biti prostovoljec-voznik programa Sopotniki.

Dodatne aktivnosti:

- **Sistematično povezovanje s šolami in vrtci.** Organizirano bo srečanje z vsemi ravnatelji šol, kjer bo predstavljen program Starosti prijazne občine Postojna, možnosti sodelovanja šol. Zainteresirane šole bodo tudi pozvali, da učenje medgeneracijske solidarnosti sistematično vključijo v delo ustanove. V šolah, ki bi se za to odločile, bi lahko vzpostavili delo po naslednjih korakih: a. sestanek z vodstvom, b. delo s celotnim kolektivom na temo učenja solidarnosti in medgeneracijskega sodelovanja, c. narediti načrt za delovanje ustanove na tem področju, lahko tudi preko vzgojnega načrta šole, če ga ima, kar bi vključevalo aktivnosti kot npr.: medgeneracijske izbirne dejavnosti, medgeneracijski krožki, ki jih vodijo upokojenci, medgeneracijski kulturni dan za prenos kulturne dediščine, natečaji na to temo, IKT in druga pomoč učencev starejšim. Poleg tega bo posebna pozornost namenjena povezovanju prizadevanj šol s prizadevanji krajevnih skupnosti na področju medgeneracijskega sožitja.
- Popis obstoječih medgeneracijskih aktivnosti, ki jih izvajajo šole, da se pregleda stanje in možnosti za nadgradnjo, povezovanje in nadaljnje sistematično delo na tem področju.
- Povečati občinsko podporo pri financiranju medgeneracijskih aktivnosti s kriteriji, ki so odziv na Strategijo.
- Povezati Strategijo starosti prijazne občine Postojna s strategijo za mlade v segmentu medgeneracijskega sožitja.
- Poskrbeti za uravnoteženost financiranja in sofinanciranja dejavnosti za stare, mlade in srednjo generacijo (da ni »privilegirane« skupine). V ta namen se lahko pripravi popis programov, kjer občina finančno in kadrovske prispeva za posamezne generacije in razmisli o uravnoteženosti.
- Iskanje skupnih tem, prostorov in interesov, npr. medgeneracijsko plavanje, igranje iger, pohod z lučkami za vrtec, starše in DSO.
- Prenos znanj starejših ljudi, npr. šivanje, kuhanje, npr. peka peciv z babicami.
- Spodbujanje medgeneracijskega prostovoljstva med mladimi, tudi z zunanjimi projekti.
- Ozaveščanje o komplementarnosti in učenju solidarnosti med generacijami, npr. informiranje in ozaveščanje o boljši medgeneracijski komunikaciji, primerih dobrih praks, lepih osebnih zgodb sodelovanja, preko medijev, natečajev na temo spoštovanja med generacijami, kulturno udejstvovanje na temo medgeneracijskega spoštovanja. Spodbujanje in izpostavljanje programov, kjer generacije podarjajo svoje dobrine drugi, npr. materialne in prostorske dobrine, čas, znanje ipd.
- Organizacija medgeneracijskih družabnih iger (na določen dan ali mesec v letu ali redna aktivnost).

Potrebni viri	Stroški dela (Občinska uprava, po potrebi zunanji izvajalci).
Nosilec	Občina Postojna
Sodelujoči	Vse vzgojno-izobraževalne ustanove v občini, Mladinski center Postojna, Klub študentov občin Postojna in Pivka, lokalna akcijska skupina starosti prijazne občine Postojna, po potrebi krajevne skupnosti in zunanji izvajalci.

Kazalnik	<ul style="list-style-type: none"> - Poleg obstoječih izvedenih še 5 dodatnih aktivnosti »Žive knjižnice« v različnih kontekstih v petletnem obdobju, - vključenih 10 mladih v pomoč starejšim v petletnem obdobju, - izpeljani vsaj 2 akciji »Sopotniki za en mesec«.
Komentar	Ukrep se lahko poveže z ukrepom številka 6 (Spodbuditi večanje organiziranih oblik druženj in srečevanj po krajevnih skupnostih).

UKREP 12	Poskrbeti za povezovanje Strategije starosti prijazne občine Postojna v vsemi obstoječimi in prihodnjimi strategijami, projekti in načrti v občini Postojna.
Na katere cilje odgovarja	C10
Na katere izzive in potrebe odgovarja	<ul style="list-style-type: none"> - Povezovanje in usklajevanje aktivnosti, projektov, programov in strategij v občini, - informiranje občanov.
Opis ukrepa	
<p>Vsako leto se v letnem načrtu definira kaj to pomeni za tekoče leto (npr. če se pripravlja nova občinska strategija, večji projekt, ki je povezan s področjem staranja ali sožitja).</p> <p>Strategija starosti prijazne občine Postojna (Strategija SPO Postojna) pokriva 8 področij, ki se povezujejo z drugimi področji lokalne samouprave kot je infrastruktura, promet, družbene dejavnosti ipd. Na vseh področjih se izvajajo številne aktivnosti, ukrep omogoča povezovanje in usklajevanje z drugimi obstoječimi strategijami in programi v obe smeri: skrbi, da se spoznanja iz Strategije SPO Postojna širijo na druga področja ter da se to, kar se dela na drugih področjih, poveže z uresničevanjem Strategije SPO Postojna; člani lokalne akcijske skupine starosti prijazne občine Postojna lahko o določenih temah informirajo lokalno skupnost. Dobra možnost je, da se enkrat letno na srečanju lokalne akcijske skupine SPO Postojna predstavijo aktualni programi, aktivnosti, strategije (smiselne so predstavitve po področjih).</p>	
<p>V okviru Strategije starosti prijazne občine Postojna identificirane potrebe, ki se nanašajo na področje »Promet«:</p> <ul style="list-style-type: none"> - poskrbeti za občasno poročanje o uresničevanju Celostne prometne strategije občine Postojna na srečanjih lokalne akcijske skupine SPO Postojna. 	
<p>V okviru Strategije starosti prijazne občine Postojna identificirane potrebe, ki se nanašajo na področje »Prostor«:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Usposabljanje osebe na občini za področje urejanja prostora po smernicah SPMO za pregled javnih površin in skrb za bodoče gradnje v luči starosti prijaznega okolja v skladu z željami občanov in realnimi možnostmi: izvesti usposabljanje, ki vsebuje tudi praktičen pregled javne površine z vidika starosti prijaznega okolja, skupaj s starejšimi ljudmi). Tekom usposabljanja nadgraditi obstoječe s potrebami in željami občanov ter realnimi možnostmi. Določiti tudi smernice in protokole za prihodnje gradnje. - Pregledati javne površine z vidika smernic starosti prijazne občine. 	

- Skrbeti za bodoče gradnje v luči starosti prijaznega okolja v skladu z željami občanov in realnimi možnostmi.	
Aktivirati občinsko projektno pisarno, da bo vključevala uresničevanje strategije v kandidate na različnih razpisih ter preverjala možnosti za vzpostavitev in trajnost določenih aktivnosti Strategije starosti prijazne občine Postojna v okviru projektov.	
Potrebni viri	Stroški dela: občinska uprava, po potrebi zunanji izvajalci
Nosilec	Občina Postojna
Sodelujoči	Lokalna akcijska skupina starosti prijazne občine Postojna
Kazalnik	<ul style="list-style-type: none"> - Vsaj dve povezovanji Strategije SPO Postojna z drugimi, projekti/strategijami/načrti občine tekom uresničevanja Strategije, - vsaj dve predstavitvi na to temo na srečanjih lokalne akcijske skupine starosti prijazne občine Postojna, - vsaj en prijavljen razpis z vsebinami Starosti prijazne občine za regionalna/nacionalna/evropska sredstva.
Komentar	/

UKREP 13	Izboljšanje mobilnosti in varnosti v prometu starejših v občini Postojna
Na katere cilje odgovarja	C9 (9.2, 9.4.)
Na katere izzive in potrebe odgovarja	<ul style="list-style-type: none"> - Ohranitev in nadgraditev obstoječih oblik prevozov - Skrb za varnost starejših v prometu in za njihovo varno ravnanje v prometu
Opis ukrepa	
Ohranjanje podpore obstoječim načinom prevoza in izboljšanje prepoznavnosti ter dostopnosti obstoječih načinov prevoza: <ul style="list-style-type: none"> - skrb za nadaljevanje programa Sopotniki in Furman in skrb za vidnost obeh programov - vključitev Centra za trajnostno mobilnost (CTM) v pomoč starejšim pri uporabi storitve Torbarja in za sistematično promocijo te storitve med starejšimi. Tako se bo v pilotni fazi tudi izkazalo ali bi bilo storitev smiselno ohraniti. V primeru, da se ugotovi, da je storitev smiselno ohraniti, se bodo v okviru aktivnosti pravočasno raziskale možnosti za vzdržnost programa v prihodnosti. 	
Poskrbeti za tarčni prevoz starejših na občinske prireditve in druge prireditve posebnega pomena za starejše. Določiti na primer tri prireditve letno, kjer se še posebej poskrbi za prevoz starejših in se v prevoz vključi obstoječe prevoznike: predvsem Torbar, lahko pa tudi Sopotnik.	
Izvedba osvežitvenih tečajev s področja prometne varnosti namenjenih predvsem starejšim voznikom za večjo prometno varnost z osvežitvijo znanja prometnih predpisov in spodbujanjem varnega vedenja v cestnem prometu. Tečaji bi lahko potekali v sodelovanju z lokalnimi partnerji (npr. šole vožnje, specifična društva) ali nacionalnimi partnerji, predvsem Javna agencija RS za varnost prometa. Glede na to, da se v občini Postojna gradi poligon varne vožnje, se bo tudi le-ta vključil v izvajanje te aktivnosti.	

Potrebni viri	Stroški dela: občinska uprava, po potrebi zunanji izvajalci
Nosilec	Občina Postojna
Sodelujoči	Po potrebi: šole vožnje, društva, Javna agencija RS za varnost v prometu, lokalna akcijska skupina starosti prijazne občine Postojna
Kazalnik	<ul style="list-style-type: none"> - Načrt in poročilo Centra za trajnostno mobilnost (CTM) o sistematični promociji in podpori starejših pri uporabi storitve Torbar, - vsako leto določena ena prireditev na katero bo organiziran tarčen prevoz starejših in število teh prevozov na to prireditev, - izvedba.
Komentar	/

S pripravo Strategije se je občina odločila povezati tudi v Slovensko mrežo starosti prijaznih mest in občin. Sledi ukrep skupen vsem Starosti prijaznim mestom in občinam:

UKREP 14	Postati član Slovenske in Svetovne mreže starosti prijaznih mest in občin ter izpolnjevati pogoje mreže (ukrepi programa starosti prijaznih mest in občin).
Na katere cilje odgovarja	C10 (10.1, 10.2, 10.3, 10.4, 10.5)
Opis ukrepa	
<p>Trajno zagotavljanje participacije v obliki delujoče lokalne akcijske skupine starosti prijazne občine Postojna (LAS SPO Postojna), po potrebi tudi ožje skupine in delovnih skupin za posamezno področje/ukrep/aktivnost.</p> <p>Lokalna akcijska skupina je ključna za delovanja programa SPMO. Njen namen je sodelovanje pri vseh korakih programa SPMO, od ugotavljanja potreb, do priprave Strategije, ukrepanja in evalviranja. Poleg tega je namenjena tudi povezovanju med deležniki, pretočnosti informacij med deležniki in širše iz in v skupnost - vsak ima svoj krog ljudi. Nenazadnje je namenjena izobraževanju deležnikov, ki delajo na področju kakovostnega staranja in skrb za njihovo oporo in kakovost dela.</p> <p>Delovne skupine so namenjene uresničevanju posamezne aktivnosti opredeljene v letnem načrtu ali na daljši rok - strateške rešitve. Delovne skupine imajo lahko različne zasedbe, tako člani LAS kot zunanji (npr. strokovnjak za neko področje, zainteresirani posamezniki). Delovne skupine v sestavi članov LAS so potrebne predvsem v primeru, ko je aktivnost namenjena povezovanju skupnosti; pri tem se odsvetuje delovanje več kot dveh do treh takšnih delovnih skupin letno, da člani LAS niso preobremenjeni. Vedno je potrebno določiti koordinatorsko oziroma vodjo delovne skupine.</p> <p>Kazalnik: minimalno dve srečanja LAS SPO Postojna letno, priporočljivo 4 srečanja.</p>	
<p>Skrb za kakovostno izpeljavo vseh korakov Svetovne mreže SPMO: 1. pregled in analiza stanja, 2. načrtovanje - priprava Strategije in nato sprotne načrtovanje, npr. v obliki letnih načrtov, 3. ukrepanje - delo na posameznih akcijah, uresničevanje letnih načrtov,</p>	

4. evalvacija oziroma sproten pregled napredka, 5. praznovanje in obeleženje dosežkov, 6. informiranje

- Poskrbeti za pravočasno pripravo novega letnega načrta v skladu z načinom opisanim v tej Strategiji. Namen letnega načrta je, da strateški cilji ne ostanejo zgolj na papirju, ampak lokalna skupnost redno določa nabor konkretnih aktivnosti, ki vodijo v uresničevanje Strategije.
- Poskrbeti za vsakoletno evalvacijo letnih načrtov, 3-letna temeljitejša evalvacija, predstavitev rezultatov evalvacije ožji in širši javnosti ter praznovanje ob doseženih rezultatih. Evalvacija je namenjena učinkovitemu in kakovostnemu izvajanju Strategije, obenem je tudi dobra priložnost za praznovanje ob dosežkih in vloženem delu, kar na dolgi rok krepi kondicijo in motivacijo pri tem delu.
- Zagotavljanje potrebnih sredstev za izvajanje Strategije SPO Postojna, proračunskih in po možnosti projektnih (nacionalnih in mednarodnih), donatorskih itd.

Kazalnik: Redno pripravljen nov letni načrt, redno opravljene evalvacije, opravljene naloge informiranja, ozaveščanja in obeleženja dosežkov, pravočasna priprava novih 5-letnih ukrepov za uresničevanje Strategije starosti prijazne občine Postojna.

Povezanost s svetovno in nacionalno mrežo SPMO: Povezovanje na nacionalni in svetovni ravni za prenašanje dobrih praks

- Občina bo poskrbela za vključenost v svetovno in slovensko mrežo starosti prijaznih mest in občin ter za izpolnjevanje obveznosti opredeljenih v pravilih delovanja Slovenske mreže starosti prijaznih mest in občin, tako s strani Inštituta Antona Trstenjaka kot Občine Postojna. Med drugim to pomeni, da se koordinator in njegovi ožji sodelavci udeležujejo srečanj nacionalne mreže starosti prijaznih mest in občin ter prejemaajo novice Starosti prijaznih mest in občin.
- Pod ta ukrep sodi tudi vključenost, mreženje in izobraževanje za področje staranja in sožitja med generacijami v okviru drugih povezovanj občin.

Kazalnik: Udeležba na dogodkih slovenske mreže starosti prijaznih mest in občin.

Usposabljanje občinskega koordinatorja Starosti prijazne občine Postojna

Za vodenje programa starosti prijazne občine je ključna določitev koordinatorja ali manjšega koordinatorskega tima (npr. dveh občinskih delavcev, ki imata različni funkciji in si naloge delita). Občinski koordinator skrbi, da občina kakovostno izvaja vse predpisane korake procesa starosti prijazne občine in sledi principom slovenske in svetovne mreže. Skrbi za povezanost in aktivno sodelovanje občine v slovenski in svetovni mreži starosti prijaznih mest in občin. V program redno vključuje in obvešča župana, direktorja občinske uprave in po potrebi druge občinske delavce. Koordinator načrtuje in vodi srečanja lokalne akcijske skupine starosti prijazne občine ali mesta z namenom: uresničevanja Strategije, evalvacije, priprave novih letnih načrtov starosti prijazne občine; skrbi za povezovanje deležnikov na področju staranja, za večji pretok informacij ter vse boljše usposobljenost članov lokalne akcijske skupine na področjih starosti prijazne občine.

Ob vstopu občine v Slovensko mrežo starosti prijaznih mest in občin ali ob menjavi koordinatorja se občinski koordinator starosti prijazne občine udeleži dvoletnega osnovnega usposabljanja za koordinatorje starosti prijaznih mest in občin. Osnovno usposabljanje poteka ob delu pod mentorstvom strokovnega delavca Inštituta Antona Trstenjaka. Vsebuje izobraževalna srečanja, učenje preko nalog, učenje preko sovođenja in reflektiranja dela itd. Tako uresničevanje programa in Strategije ni zgolj formalnost ampak program, preko katerega se občina aktivno in ustvarjalno razvija v vse bolj prijazno okolje za staranje občanov in sožitje med generacijami.

Kazalnik: Opravljeno osnovno usposabljanje za novega koordinatorja SPO Postojna	
Potrebni viri	Stroški dela občinske uprave Stroški Slovenske mreže starosti prijaznih mest in občin: letni prispevek, stroški osnovnega usposabljanja za koordinatorje starosti prijaznih mest in občin.
Nosilec	Občina Postojna
Sodelujoči	Inštitut Antona Trstenjaka za gerontologijo in medgeneracijsko sožitje (nacionalni koordinator mreže starosti prijaznih mest in občin), lokalna akcijska skupina starosti prijazne občine Postojna
	/

IV. SKRB ZA URESNIČEVANJE STRATEGIJE

7 MEHANIZMI ZA URESNIČEVANJE STRATEGIJE

7.1 Letni načrt (LN) in prioritetni ukrepi

Namen letnega načrta je, da strateški cilji in ukrepi ne ostanejo zgolj na papirju, ampak lokalna skupnost redno določa nabor konkretnih aktivnosti, ki vodijo v uresničevanje Strategije. Gre torej za delo po principu »z majhnimi, rednimi koraki do velikih ciljev«. Namen letnih načrtov je tudi, da ohranjajo delo na področju staranja in medgeneracijskega sožitja živo in učinkovito. Tretji cilj letnega načrta je večanje povezanosti na področju dela s starejšimi osebami in povezovanju generacij: ko različni deležniki skupaj delajo na skupnih ciljih, so rezultati bolj celostni, manjša pa se fragmentiranost dela. Nenazadnje je letni načrt mehanizem, ki v skupnosti omogoča razvoj: z vsakim letnim načrtom ima lokalna skupnost bolj realne predstave o tem, kaj želi, zmore in hoče, z vsakim letom lahko preveri, katero področje stoji in na katerem področju je naredila velike korake.

V letnem načrtu so opredeljeni: nabor aktivnosti in krajši opis aktivnosti, prav tako je lahko opredeljeno, zakaj je bila neka aktivnost uvrščena v letni načrt in kako poskrbeti za trajnost. Opredeljeno mora biti financiranje in odgovorne osebe za izpeljavo. K Strategiji je priložen prvi letni načrt (priloga 1), po vzoru katerega se naredi nadaljnje letne načrte. V njem so predvideni poleg osnovnega še trije sklopi: opredelitev izvajanja letnega načrta, sklop za podrobnejše spremljanje izvedbe letnega načrta in sklop za evalvacijo letnega načrta. V kolikor se najde ustreznejšo obliko zapisa, se letni načrt lahko prilagodi.

Nabor aktivnosti: osnova za nabor aktivnosti so prioritetni ukrepi za obdobje petih let. V prvih 5 letih izvajanja te Strategije so le-ti opisani v poglavju »Prioritetni ukrepi«. Poleg tega je potrebno vedno znova upoštevati tudi:

- a) stanje, potrebe, izzive, želje občanov - tako tistih, opisanih v Strategiji kot tistih, ki so na poglobljen in verodostojen način identificirani sproti,
- b) strokovne usmeritve in nova strokovna spoznanja,
- c) ugotovitve evalvacije uresničevanja prejšnjega letnega načrta in doseganja ciljev Strategije.

Kriteriji izbora aktivnosti:

1. *Letni načrt mora zajemati aktivnosti vseh kategorij; vsaj po eno aktivnost iz vsake kategorije oziroma manj, če ena aktivnost združuje več kategorij:*

- Strateška aktivnost: To je aktivnost, ki prinese velik razvoj na enem ali več področjih in s katerim se uresničuje kompleksnejši ukrep. Potrebni je več let ponavljanja, da dosežejo svoj strateški rezultat, prekinjanje aktivnosti (njihova umestitev v en letni načrt, v naslednjega pa ne) lahko predstavlja veliko tveganje. Velikokrat so strateške aktivnosti po naravi take, da se nekaj let premikajo brez večjih rezultatov (vložek je večji kot rezultat), nato pa se rezultat eksponentno poveča in na dolgi rok zmanjša vložek. Praviloma takšne aktivnosti na začetku potrebujejo svojo idejno fazo, v kateri se prvo leto v letni načrt umesti zgolj priprava koncepta, finančnega plana in po možnosti iskanja finančnih sredstev.
 - Aktivnost, ki povezuje skupnost: Gre za aktivnosti, kjer je v ospredju povezovanje čim več deležnikov, ki delajo na skupnem cilju. Skupina deležnikov skupaj določi cilje, natančneje opredeli aktivnost, si razdeli vloge in naloge ter rezultate evalvira. Praviloma se za to ustanovi delovna skupina, velikokrat s pomočjo lokalne akcijske skupine SPO Postojna, lahko pa se izpelje tudi direktno v okviru te skupine. Že pri odločitvi za to aktivnost je pomembno zanimanje dovolj velikega števila deležnikov za njeno izvajanje, izbere se jo lahko tudi z glasovanjem deležnikov.
 - Aktivnost, ki je namenjena najbolj ranljivim: Pogosto so najbolj ranljivi stari ljudje, ki nimajo aktivne socialne mreže in tisti s slabim ekonomskim statusom, oskrbovalci starejših pa so izpostavljeni izgorevanju. Ena od nalog Starosti prijazne občine pa je tudi, da je tekom let vse bolj seznanjena s tem, kdo so ranljivi posamezniki in skupine v njihovi občini.
 - Aktivnost, ki ima hitre in vidne rezultate: Gre za aktivnosti, ki motivirajo - imajo takojšen učinek za širšo ali ožjo javnost, včasih tudi deležnike, ki delajo na področju staranja in tako ohranjajo kondicijo za uresničevanje Strategije.
2. *Letni načrt mora biti sestavljen tako, da ima realne možnosti za izpeljavo in sicer iz dveh vidikov:*
- Realna možnost za izpeljavo **posamezne** aktivnosti, z vidika financ, kadrov in participacije deležnikov,
 - realna možnost za izpeljavo z vidika **celote** vseh aktivnosti, z vidika financ, kadrov in participacije deležnikov.
3. *Posebno mesto v letnem načrtu imajo aktivnosti, ki so časovno občutljive*: Nekatere je potrebno narediti »zdaj ali nikoli«, saj jih narekujejo okoliščine (npr. naravna katastrofa), priložnosti (npr. določen tip razpisanih sredstev). To ne pomeni, da mora

biti vsaka časovno občutljiva aktivnost umeščena v letni načrt, vsekakor pa terjajo poseben premislek.

4. *Trajnostni in uravnovešen razvoj na dolgi rok:* Na dolgi rok je potrebno iskati ravnovesje med tem, da se neko področje vztrajno razvija, kar lahko gre na račun drugih področij in je bolj smiselno, da se ne implementira razdrobljeno, in tem, da se razvija več področij, a se na katero ključno ne pozabi. V tej luči se priporoča tudi, da se vsakič ob pripravi tekočega letnega načrta nekoliko premisli tudi realnost izpeljave naslednjega letnega načrta. Posebno pozornost pa je temu vidiku potrebno nameniti ob pripravi novega nabora ukrepov za drugo petletno obdobje.

Za posamezno aktivnost se lahko pripravi tudi **akcijski načrt**, v katerem so opisani koraki, ki se jih smiselno razporedi v več zaporednih letnih načrtov. To je posebej aktualno pri strateških aktivnostih.

Priprava nabora aktivnosti in letnega načrta je narejena na podlagi usklajevanja treh enakovrednih deležnikov: župana in občinske uprave, deležnikov lokalne akcijske skupine in stroke. Predlagana pot priprave: ožja skupina - imenovana trojka (sestavljena iz občinskega koordinatorskega, referenčnega koordinatorskega Inštituta Antona Trstenjaka in dveh predstavnikov lokalne akcijske skupine) pripravi predlog letnega načrta. Ta se predloži direktorju občinske uprave, županu in lokalni akcijski skupini. Ožja skupina vodi tudi morebitna usklajevanja v kolikor so mnenja različna.

Letni načrt **se sprejme za obdobje** enega leta - od januarja do decembra. Po dogovoru in smiselnosti se lahko sprejme tudi načrt za obdobje dveh ali maksimalno treh let.

Postopek sprejemanja: letni načrt sprejema občinski svet.

7.2 Kadrovski viri

Za uresničevanje Strategije so odgovorni: a. občinska uprava, b. deležniki za področje staranja in medgeneracijskega sožitja v občini, c. strokovni svetovalec.

- a. **Občinska uprava.** V občinski upravi je skladno s pravili mreže starosti prijaznih mest in občin določen občinski koordinator, za posamezne aktivnosti in naloge v okviru letnega načrta pa se sproti določi pristojnega zaposlenega.

Naloge občine so: vodenje ali sodelovanje pri pripravi, uresničevanju in evalviranju letnega načrta in Strategije, vzdrževanje stika z nacionalno in svetovno mrežo SPMO, po potrebi urejanje pogodbenih razmerij z IAT, vodenje ali udeležba na srečanjih lokalne akcijske skupine in po potrebi vodenje ali udeležba na srečanjih delovnih skupin, pomoč pri zagotavljanju prostora, specifične naloge

določene v letnem načrtu, po možnosti iskanje projektnih virov financiranja in delo na projektih.

- b. **Deležniki za področje staranja in medgeneracijskega sožitja v občini.** Deležniki sodelujejo prostovoljsko v okviru lokalne akcijske skupine, delovnih skupin in po potrebi ožje skupine (trojke) ter individualno. Za svojo vlogo v okviru ene ali več teh skupin so imenovani. Sodelovanje deležnikov pri uresničevanju posamezne aktivnosti letnega načrta se lahko tudi finančno ovrednoti ali ponudi priložnost v obliki razpisa.
- c. V skladu s pogodbo o včlanjenosti občine Postojna v Slovensko in svetovno mrežo starosti prijaznih mest ali občin, je strokovni svetovalec **Inštitut Antona Trstenjaka za gerontologijo** in medgeneracijsko sožitje. Strokovni svetovalec sodeluje pri uresničevanju dela na Strategiji skladno s pravili, občina pa se lahko z Inštitutom dogovori tudi o dodatnem sodelovanju.

7.3 Finančni viri

Uresničevanje Strategije se lahko financira iz različnih virov: iz občinskega proračuna, iz obstoječih kadrovskih kapacitet, iz tekočih in novih projektov, npr. nacionalni projekti, projekti LAS, mednarodni projekti, nacionalni programi MDDSZ kot je Mreža medgeneracijskih programov za kakovostno staranje Inštituta Antona Trstenjaka ipd., lahko se iščejo tudi donatorska sredstva, del uresničevanja sloni na prostovoljskem delu.

Za izvajanje Strategije se zagotovijo potrebna sredstva v tekočem proračunu, za vsako leto posebej.

8 EVALVIRANJE STRATEGIJE

Evalvacija je **namenjena** učinkovitemu in kakovostnemu izvajanju Strategije. Vodilo evalvacije je, da s pogledom nazaj odpira pogled naprej. Pri tem je še posebej pomembno, da se sproti beleži kaj vse je bilo že narejenega, saj že doseženi uspehi dajejo skupnosti motivacijo in moč za nadaljnje uresničevanje ciljev. Poleg tega redno in sistematično spremljanje napredka pove, katere so močne in katere šibke točke v skupnosti, katera področja se razvijajo hitreje in katera morda stagnirajo in bi bilo potrebno pospešiti njihovo uresničevanje, po potrebi dopolniti specifične cilje, ukrepe in možne rešitve. Nenazadnje je namen evalvacije tudi transparentnost dela in poročanje o napredku pri uresničevanju Strategije širši javnosti. Beleženje, kaj vse je bilo narejeno, je v tem oziru vezano tudi na obveščanje javnosti.

Za doseganje teh namenov **sta predvideni dve vrsti evalvacije**: krajša letna evalvacija in temeljitejša petletna evalvacija.

- **Krajša letna evalvacija** se opravi vsako leto pred pripravo letnega načrta in/ali takoj po njegovem zaključku. Obvezno jo je definirati (minimalno kazalnike) v letnem načrtu pred pričetkom izvajanja aktivnosti in sicer je za vsako aktivnost potrebno določiti tako kazalnik kot način evalviranja. Poleg tega letna evalvacija vsebuje tudi oceno lokalne akcijske skupine o sodelovanju deležnikov in napredku dela v Starosti prijaznem mestu ali občini.
- **Temeljitejša evalvacija** se naredi vsakih pet let. Le-ta se naredi z vidika rezultatov in z vidika procesa. Med drugim se obvezno preveri napredek pri doseganju strateških ciljev oziroma napredek po področjih starosti prijaznih mest in občin, izvedbo petletnih ukrepov ter sodelovanje deležnikov pri uresničevanju Strategije.

Za izpeljavo obeh vrst evalvacije je odgovoren občinski koordinator starosti prijazne občine Postojna, po dogovoru pa lahko pri njej bolj ali manj sodeluje ali jo vodi strokovni svetovalec. Obvezno je v evalvacijo vključevati izvajalce aktivnosti, v segmentu evalvacije povezovanja deležnikov pa tudi lokalno akcijsko skupino. Evalvacijo mora pred končnim izdelkom predložiti najprej Inštitutu Antona Trstenjaka v strokovni pregled, nato pa tudi lokalni akcijski skupini in vodstvu občine; priporočljivo je, da je letni evalvaciji vsako leto namenjen del enega od srečanj lokalne akcijske skupine.

Nekateri predlogi za evalviranje:

- Evalviranje po principih Svetovne zdravstvene organizacije in kategorijah za izbor; za vsako od aktivnosti opredeliti koliko je doprinesla k principom ali pa katera aktivnost je najbolje odgovorila posameznemu principu:
 - o Razvoj enega ali več področij
 - o Povezovanje deležnikov in skupnosti
 - o Vključevanje ranljivih skupin
 - o Hitri in vidni rezultati
- Evalvacija realnosti izbora aktivnosti: ali so imele te aktivnosti realne možnosti za izpeljavo?
- Evalvacija trajnosti in uravnovešenosti izbora aktivnosti
- Evalvacija doseganja ciljev z aktivnostmi letnega načrta
- Evalvacija, namenjena razvoju posamezne aktivnosti, npr. kaj so bile pri izvedbi aktivnosti močne in kaj šibke točke?
- Evalvacija merjenja učinka, npr. kakšen učinek so imele aktivnosti za udeležence, kakšen za izvajalce?
- Evalvacija merjenja odmeva, npr. kakšen odmev je imela aktivnost v širši skupnosti?

Rezultati evalvacije so, vsaj v neki obliki, javno dostopni, so tudi aktivno in poljudno predstavljeni širši javnosti.

9 POSTOPEK SPREJEMANJA STRATEGIJE

Strategijo z vsemi njenimi prilogami sprejme občinski svet.

10 PRILOGE

10.1. Priloga1_Študija

10.2. Priloga2_Letni načrt 2026 - v *izdelavi*

10.3. Priloga3_Povzetek